

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -1' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. 1' any.

Any VII

Barcelona 8 Novembre de 1913

Núm. 314

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEO BARCELONÉS

SUMARI

La nosa.

La festa victoriosa, per JOSEP LLEONART.

Els ascendents den Torres-Garcia, per MANUEL BRUNET.

Xopa. - A Eudald Durán i Reynals, per JOSEP MARIA DE SAGARRA.

La Força de l'Insensibilitat, per G. FERRERO.

Una excursió al Tallat al clar de lluna. - A Mn. Pau Queralt, per CARLES DE MONTGOL.

El primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya, per MARTÍ CASANOVAS.

Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya. - Ofici espiritual de l'Art. (Acabarà).

El Revisor. - Comèdia en cinc actes de Nicolai V. Gogol. (Trad. C. R. B.)

De la premsa

Ante el enigma polític, per GABRIEL ALJMAR.

Cae el señor Altamira, per RAMIRO DE MAEITU.

Informació

Segon Congrés Espanyol de Geografia Colonial i Mercantil.

Acaba de sortir

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per

Francesc Maspons i Anglèsell.
Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

LA NOSA

No hi ha res tant immoral com l'impotència, no hi ha res tant infecunde com l'odi. Fa alguns anys que viu al marge de la política barcelonina una confabulació d'impotències—que s'anomenen Dretes—sense més contingut que l'odi. I l'espectacle incivil i fonamentalment anti-religiós i anti-patriòtic d'aquest escamot sense crèdit ni esperança mereix una condemna explícita de tots els grans interessos socials.

Llur ignorància grollera del fet polític com també llur desig de fer-se amb un reclam que els dongui els seguidors que jamai llur pròpia capacitat no conqueriria, ha fet que aquesta confabulació intentés suggerir a per tot l'idea que ella té per contingut polític... el Dogma. En llurs casinets, aquestes ànimes sòrdides i tristes s'han cregut, només que perquè jugaven al billar amb capellans, que podien exercir les funcions episcopals de declaració de doctrina, exorcisme i amenaça de les penes eternes. No's pot imaginar un asserviment més gran de la religió que el convertir-la en programa polític, el materialitzar-la i mutilar-la fins a valdre-s'en d'exclusiva plataforma unanimitat social insignificant. Violadors expressos del es sapientíssimes Normes Pontificies, passegen pels carrers de la Ciutat el Crist Crucificat cobert amb uns rètols de noms dels prestigiats; no veuen el sacrilegi de fer del fill de Deu un home-sandwich. Es necessari, costi el que costi; desarrelar semblants costums abominables que marquen l'inguarible selvatgisme d'aquests catalans, desnacionalitzats en el més pregón de llur psicologia.

I no són solament els sobirans interessos religiosos els que pateixen de la conducta inqualificable de la confabulació anomenada de Dretes. Són totes les correnties de la vida espontània i diversa. Aquests malaurats s'aturen davant el més petit fenomen de l'existència,

davant la menor paraula i examinen amb cura si porta o no l'etiqueta religiosa, i encara de la religió islamitzada que és la que ells conceben. ¡O negadors lamentables de la munificència de Deu, qui no solament treu el bé del bé, sinó adhuc del mal, per incompreensible potestat a Ell reservada! Neguen un atribut de Deu, i neguen una serie immensa de lliçons històriques que afirmen que el progrés i la renovació del món, i fins i tot la milloria moral, s'han fet en part amb concursos extra-confessionals.

I com llurs migrades intel·ligències i llurs voluntats rencunioses s'exasperen cada vegada més de l'abundor de eficacies i fecunditats que ells anomenen paganes o apòstates, i noresmenys lleven en fora d'ells riques ufanes col·lectives, la llur agressivitat, abans d'un cert romanticisme, tolerable com a supervivència, s'encanalla, s'enfanga; i llur escamot constitueix un entrebanc impenetrable i odiós en l'admirable dromos dels nostres destins.

* *

Perquè tot aquest moviment, com a mancat que és de comprensió política i d'afirmació ideal, no és un enemic, no és una cosa amb la qual es combat, amb la qual es discuteix, amb la qual es pot esperar transacció. No: en passades coalicions poguerem admetre la petita coadjuvant de llurs vots perquè suscriben una part del programa nostre, però llur manca d'esperit ens ha paregut sempre detestable; i passada la missió de menut suport mecànic que ells exerciren en dues eleccions (amb excessiva recompença) aquest roc inútil entre els anants i vinents, és una pura nosa que es destrueix.

I convé que la destrucció sigui aviat, car si haguéssim de parlar gaire més d'aquesta gent insignificant, la nostra ànima podria migrar-se un poc només que de repetir llur nom.

La festa victoriosa

Avui m'he imaginat viure en un poble format per a les festes i redimit per l'esperit d'elles. Justament arribava a la ciutat en una d'aqueixes festes. Una tarde de tardor clara i quieta al principi, després moguda una mica de l'oreig. Banderes, domaços i plomalls n'eren móguts.

Ja havia conegut en les cares que era festa, sobretot en les que's veien colrades d'un altre cel, i en els cossos que marcaven un ritme que no era ciutadà, i en els ciutadans que, amb alegria i tot, semblava que la claror i l'aire d'aquella hora els fés vergonya, perquè de costum d'anys aquella era la seva hora de treballar sota cobert.

Era festa. Moltes botigues closes, els mercats deserts.

Ja feia anys que's demanaven al govern que residís a una altra ciutat, terra endintre del país, unes llibertats bones per a aquell poble, i ara estaven a punt d'abastar-les. I per la alegria de la perseverança tinguda i perquè el fruit acabés de caure de l'arbre, acordaren aplegar-se en una festa de poble reial.

Arribant a una gran plaça he vist dos casals de magestat, l'un de cara a l'altre, i els seus balcons, així com els de les altres cases de la plaça, eren plens de banderes de tots els partits que solen veure's de costat de tard en tard, sinó que ara els homes de cada una volíen que també hi fossin, endomaçant tot el volt de la plaça. I semblava un pati de palau amb un cel a sobre que s'hi endevinava que'l mar no havia de ser gaire lluny, allà abaix, i en duia la salabrador en el respir lleu i trencat. La plaça se ha anat cobrint de gent, i encara en vessava pels carrers del voltant. I semblava que a fora d'ella la ciutat avui hagués de quedar deserta i sense remors; i les converses mateixes de la gentada a la plaça s'ensordien al topar-se amb la massa dels cossos.

Ha surtit el corteig del prohoms de l'un dels casals de majestat, per a entrar a l'altre, i el poble ha començat a palpitjar amb amor, perquè aquells eren els que havien treballat anys per les llibertats i els que demà n'abastarien el fruit pel bé de tots.

Sent els prohoms adins del casal, que parlamentaven, abaix a la plaça i en els balcons i terrats crenellats de gentada que encara creixia, s'hi ha fet una llarga espera, que les hores de la Seu veïna hi queien se-

renes a sobre. I ni un alè de vent, fins que al declinar la tarde, banderes i domaços han començat a dançar al pas d'un ventijol. Seria aquest el que faria caure la fruita madura de les bones llibertats? Els de la plaça haurien respost que sí. Justament sobre aquesta hora ha eixit a la balconada del casal un prohóm, que d'altres li feien costat silenciosos, i ell amb una veu esforçada i poderosa que rebotia de part a part sobre la vall humana i els seus margens, ha donat compte dels primers acords de perseverança que acabaven de pendre els prohoms, alentats per la presència del poble i en bé d'ell. I de les mils ànimes pendentes de la seva paraula se n'ha aixecat una remor d'aplaudiments, i capells saludant, i un vol de mocadors blancs.

Els prohoms han tornat a entrar a una sala del Casal, i a fora ha quedat una nova espera ferma, conversadora i sense cap crit, fins que des de la balconada una nova veu ha proclamat els darrers acords i entre el prohóm i l'ànima nombrosa s'ha establert de nou una corrent de identitat. I havent-se fet vespre en aquest punt els canelobres i cornises de llum dels dos palaus eren encesos i també, part de dins, la gran lluminària d'or de les sales.

I finides ja aquelles corts populars, els prohoms, pel mig del poble, entre dos rengles de la guarda de cavall, han atravesat la plaça per a tornar al casal d'on sortiren primerament. I poc després un dels prohoms des de la balconada d'aquest s'ha despedit del poble, dient que uns quants dels que s'havien aplegat aquella tarde en assemblea, anaven a marxar desseguida a la altra ciutat on el rei i el seus ministres residien, i que dirien al Parlament el que acabaven de veure i el desig que significava; i que ara tornessin ordenadament a la vida acostumada. Aquella veu, com cada vegada, ressonava amb una força i una pura llunyania com llençada en mig dels penyals i com si el seu eco talment hagués d'arribar als darrers de la patria. I el poble, com un sol cor pantejant a temps, ha picat de mans. I es veien homes amb llàgrimes de festa als ulls, i d'altres no sabien bé quines eren les llibertats que s'anaven a cullir però que serien bones per rics i pobres; i d'altres havien acudit a la festa encara més ignorants potser, i ella els guanyava el cor. Una dona

amb cabells grisos, entre ells, repetia unes paraules que digué últimament el prohóm, de la balconada estant, que eren: «Poble, avui ja has complert la teva tasca. Si demà et necessitem ja't tornarem a cridar». I s'hi encisava i tornava a dir-les amb emoció, confessant que era la festa més gran que havia viscut mai. Com aquella ànima n'hi havien moltes. I en aquest misteri, que fins els ignorants palpitessin alhora amb els que coneixien la llei de llibertats que es demanaven, i que la significació batalladora de les banderes desaparegués quedant-ne el color de pura festa, i que tothom es mogués en l'oblit dels vestits i de les idees separadores, s'hi veia la victòria de la festa pura, convocada en pau per un fi gran, fins a fer oblidar a molts tot interès, per enlairat que fos aquesta vegada; i en els que s'en recordaven, l'interès era impersonal i generós.

Units amb la gentada que s'escampava pels carrers he tornat a la meua posada. I entre mí m'entregava a imaginar el pervindre d'aquell poble que se'm revelava en la festa. He imaginat que ni aquelles veus ni aquella presència no les havien enteses a la llunyania ciutat cortesana que aprova les lleis, i que el fruit, quan el poble ja se'l veia a les mans, tornava a migrar-se sospès al arbre, perquè els governants d'aquella altra ciutat cortesana no sabien conviure amb aquell poble. Però que ell, ni davant del mancament de paraula, ni davant de la indiferència, no perdía la seva fè, ni, o bell exemple! la seva pau de les festes, i havia acordat trasplantar la Festa a la ciutat llunyania com si fos a seguit de la que feien a la ciutat pairal.

I quedaren amb trobar-se plegats a la ciutat del rei i els seus ministres un dia senyalat, per a fer caure el fruit de l'arbre amb la seva presència serena.

Cada família, segons els seus cabals, havien emprès el pelegrinatge terra endins, salvant el troç de ciutat a ciutat que els deuría ser un camí i sovint, d'anys i anys, els havia estat un mur. Mes això s'acabaria, car l'exèrcit de festa caminava a la conquesta de la ciutat cortesana. I havent demanat audiència al rei per a la tarda del dia senyalat, que era als volts de Nadal, que aviat és vespre, un esverament copenia la ciutat, però els mateixos armats que a espessos claps la guardaven, per reprimir-los, s'havien quedat encantats de la serena presència d'aquella gentada. I començà a corre la veu, i arribà fins al palau, que el poble venia en sò de festa i no de rencor. I

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

• Cada tarda Tè-concert • Souper-concert a la sortida dels teatres •

RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunchs

se n'estranyaven. I a encesa de llums, aplegats a la plaça d'armes, i vessant d'ella, sota el palau vigilat i daurat de lluminaria interiorment, el rei havia sortit a una balconada per a veure el poble serè demanant amb els ulls i amb la aclamació festiva; la una magestat al davant de l'altra. D'abaix estant de la plaça els representants del poble, i el rei del balcó estant s'establí un parlament.

I la presència del poble havia fet caure el fruit de l'arbre, perquè el rei, sense que'l poguessin deturar baixava a confondre's amb aquella magestat nova, sentint-se retornar de les ombres de mort. I per primera vegada en el seu regnat veia sense núvols el que era un Parlament.

I era que triomfava l'esperit de la Festa. A la gent d'aquella ciutat els semblava un

somni que la pau pogués tant com la guerra i la franquesa tant com la manya oculta.

I uns miserables que duïen preparats uns crits de *mori* per a venjar-se de la Festa, al trobar-s'hi adins se'ls havia fet un nus a la gola i s'havien convertit enlluernats, com Sant Pau davant de la divina resplendor. I uns desarrelats que duïen armes amagades per a engegar uns trets i després poguer difamar el poble, havien cridat misericòrdia, imposats per la visió de les dugues magestats en festiva conjunció.

I els més cegos recobraven la claretat, i els més culpables s'amagaven clamant perdó.

I era la victòria de la Festa perseverant entre ells.

JOSEP LLEONART.

Els ascendents den Torres-García

A dir veritat no m'ha pas sigut possible seguir pas per pas i tota entera la producció d'En Torres-García, però cada vegada que la fortuna m'ha ofert platxeri com aquest de contemplar alguna obra de nostre pintor, sempre i al moment unes imatges amigues m'han tocat de l'espatlla, i al fer atenció, he reconegut tota una corrua de personatges vivents en varis capitells i frontals d'art romànic català, que venien a aconvoiar-se amb les figures d'En Torres-García. El claustre de Santa Maria de l'Estany, sobretot, amb llurs capitells de temes evangèlic i popular, vé sempre a associar-se'm a l'obra d'En Torres-García.

Amb això sol, crec dir sincerament tot lo que representa per mí En Torres-García, i al mateix temps, penso que s'inclou en això tot el judici que jo pugui aportar en aquest lloc.

Algú entendre, potser, que no té coherència de cap mena aquesta associació d'imatges, o bé malicià acàs, que aquesta ascendència és rebuscada amb esforç. Jo puc assegurar que sempre que he vist un Torres-García, he recordat haver gustat altra volta una sabor semblant, i al moment ja m'ha aparegut alguna figura o alguna escena vista en algún capitell de l'onzena i dotzena centúries.

Al referir-me a nostres artistes romànics, parlo especialment dels mestres escultors, perquè és precisament en l'esculptura on hem de cercar tot el caràcter de l'època. Els pintors, per raó de la serietat del lloc on devien emplaçar llurs obres, tenien els temes més limitats. La decoració dels frontals exigia que l'assunto fós religiós i no permetia que les escenes populars i literàries invadissen els compartiments. En canvi els escultors s'autoritaven per omplir amb composicions de tota mena els elements arquitectònics de l'edifici. D'aquestes com-

posicions ne trobem de copiades dels teixits bizantins, abundant-hi una serie de temes literaris que jo crec devien ésser l'encant dels decadentistes d'aquell temps. Altres escultors de temperament més sà i més indígena, ens ofereixen—i sovint en el mateix monument—una gran varietat de temes populars, com són els mesos o qualsevol llegenda, que generalment són tractats amb una gran sobrietat i tenen un regust català inconfundible. A n'aquests me refereixo jo al parlar dels gloriosos ascendents d'En Torres-García.

D'aquest pintor poden veure's alguns dibuixos—i, per no anar lluny, no'm cal recordar més que les vinyetes de son llibre «Notes sobre Art», representant escenes camperoles de tipo primitiu, escenes populars com les citades, vistes a l'Estany, a Ripoll o en qualsevol altre monument de nostre art romànic. La distribució de les figures, son aspecte senzill, de gent que treballa amb amor i sense preocupacions, an alguns els haurà recordat els dibuixos de la ceràmica grega: jo, no obstant, els hi he trovat més parentiu amb els nostres imaginaires primitius. La mateixa sobrietat en aquests que en nostre pintor contemporani, la mateixa força estructural, el mateix valor ideològic, la mateixa serenitat, una mateixa alegria i igual transparència d'esperit en tots.

Certs defectes de realisme i altres nimietats, fastidiosament analítiques i miniaturístiques, per fortuna els notem quasi només que en els temes literaris copiats del teixit oriental.

No cal que insisteixi en ponderar la semblança d'aqueixos valors que amb tot i estar distanciat per un intermedí de set segles han coincidit en una mateixa vitalitat espiritual. Però si que val la pena de fer notar l'immens valor de nostra esculptura romà-

nica, que podem incloure sense escrúpols entre els més ben orientats assaigs de les nacions llatines.

Aquí ens hem cremat les celles, o hem estudiat una mica, els orígens de la cultura grega i llatina: bé està això; rès tenim a sorprendre ni a endevinar en l'època de Phidias, però ara de poc temps ençà potser ens haguem donat en excés a blasmar l'art mig-eval. Es veritat que trobem amb els trecentistes i quatrecentistes una porció de enemics i d'obres enemigues nostres, encara que sense depurar molt poguem descobrir-hi no pocs germans d'esperit; però respecte al desenrotlló artístic dels segles XI i XII hem de confessar que hi som injustos al admirar-ne no més que'l valor típic i la gracia arcaica de la mateixa manera que ens meravellem de l'infant qui prova de parlar.

D'això, ben mirat, ne tenen segurament la culpa els historiadors de nostre art, els quals han concedit a nostres primitius poca cosa més que el valor cronològic, l'historic-sentimental, el de filiació o semblança, i el documental, sense senyalar aon viu nostre esperit i aon rau la característica de l'art català.

Cal avui sobretot fer notar que en els segles XI i XII tenim personalitat pròpia en la pintura i encara més pròpia i més notable en l'esculptura, i que quasi cada regió té fesomia pròpia en aquest període. Pintors i escultors poden estudiar en aquesta època la porció d'artistes que més ajustadament han copiat la característica de nostra nacionalitat.

Els primitius grecs i els imaginaires romànics deuen ser nostres mestres insubstituïbles. Entre nosaltres s'ha conseguit amb excel·lent acert que les figures gregues parlessin en català: en Torres-García les ha vist néixer catalanes, però tenen amb les de l'Hèl·lada una augusta proximitat espiritual.

Aquest és en síntesi l'efecte que'm sugereixen moltes de les obres d'En Torres-García, però l'il·lustre crític D. Román Jori, director dels «Jueves artísticos» de «La Publicidad», al remarcar l'excel·lent esforç de recreació obrat per nostre pintor, senyala com a principal valor d'aqueix esforç la falta de tradició genuïnament catalana en nostre art.

Jo crec que'l crític de «La Publicidad», que tant exacte sol ésser en ses apreciacions, ha estat un xic injust amb nostre art mig-eval, al considerar-lo com un producte d'influències. Si el Sr. Jori se complau en que sigui En Torres-García el primer pintor que ha parlat en català, jo celebri poguer associar nostre decorador com un continuador de nostres artistes romànics: potser sigui una continuació inconscient la seva, però això no li llevaria importància.

MANUEL BRUNET.

XOPA

A Eudald Durán i Reynals

Plus me plaist le séjour qu'on basty mes ayeux,
Que des palais Romains le front audacieux,
Plus que le marbre dur me plaist l'ardoise fine:
Plus mon Loyre Gaulois, que le Tibre Latin,
Plus mon petit Lyré, que le mont Palatin,
Et plus que l'air marin la douceur angevine.
Joachim du Bellay. «Les Regrets», S. XXXI.

I

Jo faig ma ruta un dematí lluent:
em tremola dins l'ull la terra pia;
és dematí de ginesta i de vent,
plè de selvatgeria.

Veig una alosa que s'enfila i cau,
i jo li dic:—Escolta, aucell de pau,
còm és que munes tant ardidament,
i fins semblés del cel la enamorada,
però baixes depressa, com si el vent
et ferís d'una revolada?—

I ella em respon:—Es que si em plau volar,
i sentí al còs com va caient la llum,
la terra té per mí tant de perfum,
que no me'n puc estar.

Jo veig el cel igual que un blau desert,
i anyoro desseguida el camp humit,
amb les formigues i amb el tou del vert,
que em dona frescó al pit.—

Piula la alosa aixelebrada,
tot caient i aixecant-se pel sembrat,
i munta suaument per la collada
un ase resignat.

—On vas tant dematí, bestia tranquila?
Alegre i plè de joventut,
encar la sòn s'ageu damunt la vila
i ton treball desfà la quietut!

—Bon home, faig com sempre mon tirany,
de la vila al molí,
això és la feina meva de tot l'any,
de cada dematí.

Si sabessis com l'amo aquest camí!
El sol hi bat i l'omple d'alegría,
té ombres i racés,
jo sempre'l veig igual, prò cada dia
me va agradant una miqueta més.

Trenco llavores per un corriol,
la calor ja em comença a afadigar
però me'n aconhorta l'oratjol,
i veig un bou que llaura en un quintar.

—Bon dia i bon treball, banya-riquè,
a tot'hora llaurant el mateix tròs,
o benaurat el camp, que sempre té
l'enorme taca blanca del teu còs!

—Ja ho veus el pelegrí, com cada dia
passant i repassant,
les passes que jo faig te les diria
de cor, i lo que miro pel voltant.

Però no sabs que aquesta terra es pia,
i dolça i passadora de llaurar?
Per cap terra del món la canviaria;
i si em tapessis d'ulls el trobaria
ben dret i ben depressa el meu quintar!—

El bou remuga mansament,
i s'omple'l nas dels aires forts.
Escolto, i per la pendent
sento cantar l'enterramorts.

—On vas, enterramorts, tant dematí?
—Allí amb els morts que l'herba ho cobreix

[tot,
Oh l'herba, l'herba que no té mai fi,
i jo no'n vui ni un brot.

Vui la terra ben llisa i ben pelada,
i els òssos que hi són dintre ben quiets,
amb l'herba fressejanta i espigada
els morts no hi estan fets.

II

A la fi he arribat sobre'l pujol!
O quin remat de cases i conreus,
tot vert i blanc d'un bé de Deu de sol,
i quina escampadiça tinc als peus!

La més gran de les tres cases foranes
és la meva, hi hà roses als balcons,
deuen dormir-hi encare les germanes,
car tenen per obrir llurs finestrons.

El pare ja és llevat, que tots els dies
al primer raig de llum salta del llit.
Veig donzelles i velles mustfes,
tornant de missa pel camí petit.

Els carreters que surten amb la fresca,
i que porten verdures al mercat;
els goços qui de bon matí fan gresca
que som als temps de la calò i del blat!

Jo sento com una gran alegría
perquè en el meu camí no hi han abrulls.
Com m'és plaent la pròdiga masía,
tinc or i porpra al batarell dels ulls.

Sento la terra! I veig totes les coses
tant dintre meu, i tot tant viu, tant clar,
que penso lo mateix que les aloses,
i com el bou i l'ase del quintar.

I miro el cel: que és alt, quin blau desert!
I miro aquesta pau del meu camí:
no n'hi hà pas cap al món de tant obert,
que tingui tant perfum de romaní!

Sento la sang que'm puja de la terra
i va pujant fins enardir-me'l cor.
O terra, qui nostra carnal desferra
reculliràs a l'hora de la mort!

O terra, tu has de fer-nos companyia,
amb ton contacte tebi, humit i dolç,
fins que siguem lo que fórem un día,
una mica de cendres i de polç.

III

I en tant havia jo acabat de dir,
tremolava del pit fins al pregón,
i una altre veu més clara vaig sentir,
com si vingúes d'un altre món.

I em diu:—«Aquesta gracia de la terra,
no creguis que amb la mort hagi acabat,
ni resti sols amb la carnal desferra,
que és pervinguda a la immortalitat!

En el repòs de l'altre vida,
cada Sant portarà en els ulls lluent
la gracia i la claror de la florida
del camp que trepitja entre'ls vivents.

Cada verge tindrà un colò a la cara,
que el Sol segons els punts és mes soptat,
i a una la fa bruna, a l'altre clara,
segons la terra que Deu li hagi dat.

Les viudes que duràn les mans plegades
veuràs com els hi fan la propia olò
del blat que van pastar, de les tornades
que els pobres recollien al sarró.

I tú, que ets fill d'una niçaga forta,
ja pots corre i rodar per tot el món,
que de la terra ta mirada porta
la empremta que no's borra ni difón.

I els pobles que te escoltin les cantades,
veuràn flotar dins l'aire transparent,
el repòs de les hores passades
vora la flama del tió roent.

I tu també a la pau de l'altra vida
hi portaràs la pau de ton quintar,
els jocs amb ta germana preferida,
l'ull de la mare que us va vigilar;
el dançar amb les noies lleugeres,
i la pua d'amor a les nits,
i tot aquell perfum de cabelleres
que eternament ha de quedar-te als dits!»—

JOSEP MARIA DE SAGARRA.

Juny MCMXIII.

La Força de l'Insensibilitat

Talment, un cert grau d'insensibilitat és sempre útil al home, si està posat en penoses condicions de vida. El selvatge qui no coneix els confortos de la cultura, qui no té metges ni cirugians, moriria si fos tant delirat al fret i a la calor com nosaltres, o tant feble com nosaltres a les ferides i a les malalties. I tant més aquesta relativa insensibilitat genètica havia d'ésser útil a la raça qui en fou dotada, en quan fou compensada per una major energia activa, per un broil més vigorós de totes les energies del esperit, per una més profunda consciència del dever, per una major capacitat de la tasca metòdica. Sense aquesta fredor sexual la raça germànica no hauria pas complerta la seua missió sobre la terra, ni corregudes les maravoloses aventures al fons de les quals hi ha trovades la potencia i la riquesa de avui. La raça germànica tregué a la loteria de la historia un número dissortat, perquè li foren donades les bandes més malastrugues de la terra; els Alemanys obtingueren les planes arenoses, només fèrtils en abets, patates i remolatxes, de l'Europa Central; els Anglesos, els allargaçats esculls solitaris al mig d'una mar ferèstega, qui s'anomenen pomposament la Gran Bretanya; els Escandinaus, les últimes terres habitables de la Europa, l'àrida i extrema Tulè, veïna de les regions del glaç etern i les nits trimestrals. El Sol, aquest pare tant amorós dels pobles del Sur, no ha jamai volgut somriure als seus fillastres del Nord; la Terra fou marastra encara més crudel, i no els hi ha donat cap dels fruits més saborosos de la creació, ni xaiament el raïm qui havia de fer llicor als més afavorits del mitjorn el licor de la vida i de la joia. En aitals condicions el problema de la vida era greu, terrible; la raça no l'hauria pas pogut resoldre sense aplicar-s'hi amb una indomable energia i amb una sobrehumana potencia de treball.

Doncs, la raça germànica trobà al seu esperit tant lent i penós per naturalesa aquesta energia i aquesta potencia, en gran part mercès a la seua fredor sexual. Una raça sensual com la espanyola, o s'hauria gastat, o hauria caigut a la barbarie al mig de les gegantines dificultats de les quals la raça germànica se n'és eixida amb un esforç perllongadíssim, però amb tanta gloria seua i de tota l'humanitat. Mercès al somort de llur sensualitat, aquests pobles han pogut acomplir primer en la pràctica i després en la teoria la major revolució que els humans haguessin vista; afirmar amb el fet que'l treball i el dever, són els perns al entorn del quals gira la terra. Menys distreta pels inquietis estímuls sensorials, aquesta raça ha pogut aplicar-se més assiduament a meditar el problema material i

moral de la vida, i amb més energia a dur-ne a compliment les resolucions; concentrant a dintre seu la força de l'imaginació i del pensament, no dissipant-la exteriorment per collir les voluptats efímeres de la vida; aquesta raça ha creat dins la moral, dins la política, dins l'activitat pràctica, dins l'ansia trascendental el menys fràgil que l'home hagi vist fins ara; i dins l'art és la que amb més profunditat, maldament sia en forma menys perfecta ha expressat els sentiments humans. Aquesta raça gaudeix menys paroxísticament que les seues germanes meridionals, perquè com a intensitat immediata de plaer els raptos de la consciència moral no arriben a les voluptats sensorials; mes en compensació d'aquesta severa abstinència aquesta raça és esdevinguda la més afavorida de la Victoria dins la lluita per la vida.

Aixís aquesta raça ha creat, en el món qui parla anglès, de Melbourne a Nova-York, l'imperi més formidable per vitalitat interior

que l'història hagi presenciada; ha fundat a Londres la Roma moderna; ha creat els tres més maravolosos fenòmens socials del món, el parlament anglès, la burocracia prussiana, el socialisme alemany; ha creat el capitalisme industrial; ha transformat el sistema colonial d'una àvida lladregueria en un sistema menys absurde d'administració qui té esment d'ajudar colonitzadors i colonitzats; ha donat al món tres o quatre de les més colossals síntesis filosòfiques de la vida, i dues de les més gegantines celebritats poètiques; ha afirmat primer que tots l'idea de la llibertat intel·lectual i política i primer que tots n'ha fet ús a la pràctica... ha donat el colp de gracia a Napoleón; ha inventat la màquina de vapor i el telegraf; ha trobat l'or de la California i de l'Australia; ha trencat les cadenes de la anti-esclavitut social i intel·lectual de la època; ha definitivament relligades les relacions entre el Nord i el Sur, entre l'Est i l'Oest, ha ocupat l'Amèrica i l'Oceania, i ara està apunt de florir un altra civilització al Africa meridional.

G. FERRERO.

Una excursió al Tallat al clar de lluna

A Mn. Pau Queralt

Catalunya, terra ondulant, terra de cims, beneïda ets per les summes exaltacions de ton còs matern! L'ascensió és pesada, però abundant la recompensa, per tal com dels cims estant, se fa oviradora la gentilíssima forma del còs florit de la Patria, i en sentir del nostre Leonart, la confirmació corporia de Catalunya és un dels elements que nodreixen l'amor, un dels tres perns del patriotisme.

Erem sis amics, amics d'ha poc, però amics per sempre, perquè combregàrem l'alta emoció d'un moment elegit. L'atzar, dòcil sirvent de la Providencia, ens havia reunits en un festa de records històrics i de flaires sentoroses de poble, en una festa constantiniana que al Santuari de la Mare de Deu del Tallat (Rocallaura) celebraren els fidels de la Conca de Barbarà, l'Urgell i la Sagarra. El Santuari no és on era. Avui la dolça Imatge és a la Iglesia parroquial de Rocallaura, on fou traslladada quan els estrais del temps i de l'humana ira hagueren derrocat l'antic Monestir, esplèndid d'art i de prespectiva, construït al cim d'una graciosa muntanya que s'alça amb la senzilla majestat de les coses bones enfront del poble escullit.

A l'hora dolça que les estrelles comencen a destrenar la llur somniosa dança, eixírem al camp per tal de cercar a l'amistat un redós contra el bullici esdevingut in-

comportívol. Al clar de lluna, gairebé plena, vérem la montanya tenyida de clara somnolencia. El més arruixat s'atura sobtat per una inspiració i comana amb tò reial: — Pugem al Tallat! — Ferits per la imperiosa comanda, responem: — Al Tallat s'és dit! — Quant hi hà d'aquí allà dalt? — Tres quarts — ens diu la gent del poble. Fem comptes. — Són dos quarts de vuit. A les nou som de tornada. Som-hi. — I comença l'ascensió, ràpida a estones, a estones suau, segons el caprici del tortuós camí que voreja mandrosament la coma o se enfila costa amunt en un sobtat afany d'ascensió. Nosaltres l'anem seguint d'esma, amb por de perdre'l, assabentats, però per la clara companyia de germana Lluna.

Si no ho has vist mai, no pots figurar-te, lector, l'encís de la terra vista des d'un cim a la claror beata d'una nit transparent, i més si el cim està consagrat per les runes de l'art i de la pietat antiga.

La terra dorm oblidada dels fruits que lleva, però l'esperit vigila des de'l cim santificat. Allí emmudírem breus moments, torbats tant sols per la paraula severa del cap-de-colla, fill d'aquelles terres, sacerdot d'un doble culte — Deu i Catalunya, — que ens anava mostrant les adormides perspectives, púdicament cobertes d'un vel de fosca, tralluent de nocturnes clarors. Allà l'Urgell, aquí la Sagarra, més ençà les monta-

nyes qui circumden el Camp de Tarragona, i acabant el tom, *el got de la Conca*. Però això no és res. Entrem al Monestir. Quatre panys de paret cruiats al pes de l'immensa solitud; el pis esquerdat, plè de runes i amb una cisterna al mig sense coll, oberta a flor de terra; parets intermitges senyalant encara les compartions devingudes inútils: la lluna, divinament serena, damunt de tot. El sacerdot del doble culte, qui en sab bé les tasqueres, ens guí a d'esma cap a coses deliciosament petites, un capitell, una finestra festonada, un escut amagat, un arc gòtic esplèndid, tot secret entre la mitga fosca, amb aquell temorec arrauliment de la velleja qui s'empegueix d'ésser vista. La paret mestra, bastida sobre un cingle espadat, obre davant del cel dues rengles de finestres gòtics per on entra la claror de lluna amb la franca simplicitat d'una verge alliberada de sospites. La rengla més baixa és a l'abast del fàcil aguait i jo m'hi atanço silenciosament.

Voltat d'artístiques runes, emmantellat de nocturna serenor prometedora del dia, penso en Catalunya, simbolitzada per aquests monuments d'un dia tramontat, qui tornen a sentir la coïssor de la llum, sota les mirades dels homens constructius. Ripoll, Poblet, Santes-Creus, el Tallat, símbols de la Patria renadiva! Les pedres historiades tornen a desvetllar l'amor anyoradiça del Palau derrocat, i manta vegada l'empenta d'aquesta amor ha restituit a l'arcada trontollant el capitell oblidat entre munts de ruïnes, i el Palau ha renascut. Així es va reconstruint Catalunya. Però aquí una gran dolor m'amargà les entranyes. Hi hà dues Catalunyaes—maldament n'hi hagués moltes més!—la vella i la nova. La vella va veient renàixer sos monuments de pedra i sos mo-

numents de ciencia i d'art. La nova, no encara. Poblet, Santes-Creus, Escornalbou, el Tallat, segueixen encara el dolorós camí qui els emmena al desésser, i els pobles del Camp i la Conca, i la Sagarra i el Priorat veuen com la llengua està encara en la aflictiva indecisió del qui no acaba de decidir-se a emprendre la pujada regeneradora. Tot just comencen a rependre consciencia de nació.

Un barceloní que'ns acompanyava m'ho va sentir:—La Catalunya nova ha d'ésser la que ha de donar al Renaixement el complement, que ha de consistir en una gloriosa fortitut de casa acabada, i en la norma de l'art i de l'imperialisme. Recordeu la Catalunya antiga amb Tarragona, Poblet, Santes-Creus, el derrer en temps, però el definitiu, el que consagrà l'èxit i l'eficacia de la nostra ascensió nacional. Vosaltres, els de la Catalunya vella, no acabeu l'entusiasme en les vostres magnífiques construccions. Penseu que aquí hi hà un'altra Catalunya que us espera. Ajudeu-vos-hi una mica. No'ns feu trigar.—

Tornàrem avall corrent, enartats de goig, per tal com havíem gaudit la contemplació nocturna del còs de la Patria, asserenat castament per l'òscul extens i llugorós de la Lluna.

Que fou un'hora romàntica, ja ho sé, i sort n'hi hà de les escasses hores romàntiques. I això per dues raons. Primera, perquè ni que sia cert que'l romanticisme com a norma d'acció és damnable, noresmenys ops és ésser romàntic mitja hora a l'any — *al dia*, digueres tu, amic, ja ho recordo—per banyar els braços cansats amb l'aigua ideal. Segona, per lo que pogués succeir encara, cal no perdre'n del tot l'agre del romanticisme.

CARLES DE MONTGOI.

emigrar la nostra riquesa artística, portant les gents asciençades a admirar la grandesa dels nostres monuments, mostrant-los el camí de les restauracions complides o en vies de realització, adoctrinant-los en el sentit de bellesa i espiritualitat que enclouen per a l'enaltiment i poixança de tota obra religiosa i patriòtica.

Amb l'estudi de l'art cristià en la seva evolució històrica, s'enllaça l'aprofundiment de l'estètica i simbòlica litúrgica, que sorgint de la visió de les seves realitzacions en l'art antic, ens permetrà la comprensió integral de l'art de l'Església, excels per les idealitats supremes que expressa, educador per son simbolisme que és una predicació d'eternitat, exemplar per ses formes de bellesa, ajustades a la litúrgia, i vivent, perquè és la representació espontània de la constitució interior de tot poble format pel Cristianisme. Amb lo qual contribuïrem a bandejar dels nostres temples les banalitats de l'art modern que'ls afollen i deturpen, orientant també els elements d'intervenció artística, o eclesiàstica, vers el camí d'una equilibrada regeneració de l'art religiós.

An aquestes finalitats respon l'estructura donada al programa del Primer Congrés de Art Cristià a Catalunya. Les visites als monuments que s'estudien, serviràn per donar una visió plàstica i seriada dels elements característics de l'art cristià tal com se troben en el lloc del Congrés. El plà de conferències, condensa l'obra de vulgarització i d'idealisme que en prò de la conservació de les obres artístiques i de la renaixença de l'art litúrgic ens proposem. I la tasca científica quedarà complida amb les notes o comunicacions d'investigació inèdita i seriosa, que aplegaràn l'esforç dels nostres historiadors i arqueòlegs.

La primera sessió serà tinguda a Barcelona, i aspirem a que aquesta organització del Congrés sigui permanent, funcionant periòdicament, i continuant ses sessions cada dos anys, per les diverses ciutats de la nostra terra que siguin centre d'estudi monogràfic de l'art nacional. Per això es nomena aquest, el Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya».

Rès mellor que aquest programa del Congrés pot dir i senyalar quina ha sigut la tasca acomplerta; i era aquest un programa total, conjunt, on tot punt d'interès tenia son lloc, i on cap qüestió era defugida ni postergada. Senyalem, entre altres, la que amb vera mestria abordà Mossèn Gudiol, tema de vitalíssim interès; i diguem també que aquest tema, és en nosaltres punyenta i viva realitat — «Venda d'antiguitats» — fou abordat amb bella audacia; senyalant-hi tot punt i manifestació. Deia amb càlida paraula, Mossèn Gudiol:

Rès menys fructífer i produent que una mida coercitiva; que si l'esperit no viu en la fè i amor a Deu i a la Patria, plorarem

El primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya

L'ideariu que senyalava i amparava l'actuació tota en les tasques d'aquest Congrés, s'ha acomplert, i de manera tant bella i esplendorosa, que podem augurar serà de positius resultats.

I certament que era una tasca bellament traçada. Veieu-ho: «La primera finalitat que's proposa aquest Congrés, és l'estudi dels orígens i les evolucions de l'art cristià de terres catalanes en totes ses èpoques i manifestacions, aplegant tota aportació documental que faci llum sobre l'història de ses obres i artífexs, esclarint l'estructura de ses formes i el valor de ses influències, fomentant l'investigació de ses relacions amb la litúrgia. Al reunir a son entorn els conreadors de les ciències històriques i arqueològiques, aspira a contribuir seriosa-

ment a l'història de l'art antic amb la coneixença d'una de ses branques, ajudant alhora a la formació del corpus documental i gràfic de l'art català.

Paral·lelament an aquesta tasca d'investigació, fa aquest Congrés obra de vulgarització, adreçada a crear un estat d'esperit d'amor i defensa dels nostres monuments històrics i de la riquesa artística de la nostra terra. Volem arrelar un fort sentit de la tradició espiritual que sigui prou eficaç per fer reviure en la consciencia religiosa i en la cultura de les nostres gents el dever de conservació del patrimoni artístic de la raça, que en ell ha estampat el seu seny i la seva formosor. L'influència educadora d'aquest Congrés, ha de servir d'aturador a l'incuria i venalitat, que deixen empobrir i

sempre l'emigració d'aquests tresors de riquesa artística escampats arreu de la nostra terra. Vivifiquem l'esperit de la nostra clerecía i les nostres gents amb aquest amor a aquest patrimoni de fervor; vivifiquem son esperit amb l'amor a Deu i a la Patria, i aquest tresor serà etern patrimoni nostre, ja que tots i cada un en serem fidels i zelosos guardadors.

I veusaquí quin serà un dels saborosos fruits d'aquest Congrés: fer néixer, fer viure en l'esperit de les nostres gents aquest amor i fervor que deu fer del patrimoni artístic de la nostra terra estimat llegat, i que les nostres iglesies i la nostra clerecía, sentin el viu orgull de tenir per patrimoni aquesta riquesa artística, del qual tanta i tanta bellesa s'es ja perduda, que sols podem evocar-ne el recort i sentir-ne l'anyorança.

Altres laboracions també altament fructíferes ha acomplert en ses tasques aquest Congrés. Però més alta que la tasca bellament traçada en aquell programa i acomplerta de manera esplendorosa, es la missió dignificadora que ha assolit, de dotar i fer viva espiritualitat—l'espiritualitat de nostre llegat de tradició—la que pugui ser a Catalunya possible futura resurrecció de l'art religiós. Fou ja el Dr. Torres i Bages qui en la seva conferència, lluminosíssima i plaenta, senyalà l'ideal i la força espiritual de què l'art de la cristiandat deu fer element de vida; pregonant l'excelsitut suprema de la forma, quan ella viu vivificada pel foc de l'esperit, dient i recordant aquella bellesa magníficament de què el classicisme tot és font creadora inagotable. I després de aquest enaltiment i vivificació espiritual que en la magnífica oració del Dr. Torres i Bages vibrava, la visió plena de les joies del nostre passat, aquest passat de l'art a Catalunya, manifestant i evocant tot ell l'esperit vivificador i excels del cristianisme a la nostra terra.

En les tasques d'aquest Congrés, en record evocador, ha viscut l'esperit nostre tot el passat de l'art cristià a nostra Patria; i

qui, en alt i bell fervor, vivint i amparant l'esperit seu en alt sentiment de religiositat, hagi reviscut aquest passat de tradició, i de aquest reviure n'hagi palpitat el seu esperit, portant en sí l'amor i fervorositat en que visqué la cristiandat a Catalunya, abominarà ja les venalitats que com vergonya flajelanta invadeixen nostres temples, i sempre viurà en aquell fervor de primitiu, en aquella fè de que tot l'art cristià n'es manifestació viventa.

Si a Catalunya té d'acomplirse, i s'acompleix, un renéixer resurreccional en l'art cristià, podem dir que aquest Congrés senyalarà per ell la plenitud, ja que aquell viurà en aquella puresa i fervorositat en que visqué en l'Edat Mitja l'art cristià a Catalunya, en bella magnificència, cantant les excel·lències d'una fè.

Aquella tradició espiritual en què visqué en nostra terra l'art cristià; la forma austera d'un romànic; la suprema espiritualitat i altíssima magnificència del gòtic, semblava avui perduda tradició. I és que, si l'esperit cristià, viu encara en aquella humilitat i amor ardenta, havia perdut la tradició i recort de la forma que l'encarnava. I ja no presidia el temple bastit pels nostres creients aquella pau serena, aquella austeritat suprema de que tota la tradició de l'art religiós n'és a Catalunya manifestació encarnada i bategant; semblava l'art de cristiandat ignorar tot llegat de tradició; aquell passat de plenitud i alt exemple de fervor, d'una arquitectura on l'esperit creient veia encarnat aquell desig de millorament, aquella humilitat en que viu l'esperit seu.

D'aquesta austeritat del romànic, vivent bella pau i exemplaritat depurada, en quina serenitat augusta vivia ja triomfant l'esperit de cristiandat; d'aquella esplendorosa florida del gòtic a Catalunya, exaltació i consagració suprema que fou de l'art cristià, n'havia el món creient perduda tota tradició i tot amor. I si l'esperit vivia encara en bella fervorositat, semblava perduda en la cristiandat aquella exaltació de que

l'art n'era plaenta manifestació.

Llarga, complerta i profitosa ha sigut la tasca d'aquest Primer Congrés; bellament complerta, fructosa per l'avenir; mes, diguem-ho novament, no és sols en el programa seu que devem veure lo més positiu de la tasca realitzada, sinó en aquest reviure del passat cristià, que farà les ansies totes de una possible futura renaixença. Perquè si aquest Primer Congrés d'Art Cristià no hagués actuat, i Catalunya hagués vist acomplir-se un renéixer en el seu art de religió, tasca vana hauria sigut aquesta; perduda aquella tradició i aquell amor, patrimoni del passat art de cristiandat, aquest renéixer hauria sigut tasca xorca, i en lloc d'elevat al creient i parlar-li d'un amor i fervor religiós, hauria allunyat de sí aquesta fè i fervorositat en que deu viure l'art de religió.

Mes avui, complertes ja les tasques de aquest Primer Congrés i, complertes de manera esplendorosa, podem ja sens basarda desitjar i esperar, si és que ell deu complir-se, aquesta força de renéixer, perquè aquesta legió que en les seves tasques viu i participa sortirà d'ell plè i amarat son esperit d'aquell alt amor en que visqué la plenitud de l'art cristià a Catalunya; i aquest nostre renéixer viurà en ell,

Qui hagi vist i sentit en sí la grandesa austera del nostre temple romànic; qui hagi sentit vibrar i unir son esperit a la magnificència de una Catedral gòtica, sempre acordarà son art a aquest fervor en que visqué aquest art del període mig-aval a Catalunya. I aquesta serà la gran virtualitat resultant de la tasca que acaba d'acomplirse, passada ja, mes bella promesa que és per l'avenir.

Havia l'art de cristiandat perdut i oblidat aquella austeritat i pau que elevà, per gloria nostra, a Catalunya el temple de santa Maria de Ripoll; havia perdut i oblidat aquella alta espiritualitat que el-laborà les voltes de nostres Catedrals gòtiques. Mes avui, retrobades unides i viventes en l'esperit creient, cantarà novament el seu art la gloria excelsa d'un Deu.

Editorial Ibèrica, Balmes, 87. - BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció l'obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela » 55

I si d'acomplir-se a Catalunya un renéixer en l'art religiós, és aquest l'esperit que en ell viu i palpita; si és el temple un cant i exaltació de fè, i el Crist viu en aquella ingènua austeritat i candor del Crucifix romànic, podrem d'aquest renaixement dar-ne i atribuir-ne bona part a les tasques de aquest Congrés d'Art Cristià.

Com una promesa, diu la «Guia del Congrés»: «Aspirem a que aquesta organització del Congrés sigui permanent, funcionant periòdicament, i continuant ses sessions cada dos anys, per les diverses ciutats de la nostra terra, que siguin centre d'estudi monogràfic de l'art nacional».

Entranya això bella promesa de regeneració en l'art religiós de la nostra terra. Expandir arreu d'ella aquest amor al passat del nostra art, a l'esperit d'amor i fervor que ell entranyava, fent reviure aquella espiritualitat altíssima en que palpita l'art de la cristiandat, es avui bella promesa: serà realitat positiva.

Veusaquí conjunt la tasca i l'avenir esperansador d'aquest Congrés. Vetllar per aquest passat artístic, incomparable, que la nostra terra acull. I fer i endreçar el camí

regenerador d'un possible renéixer de l'art religiós, plè de l'altíssim esperit de fè i amor en que viu l'esperit cristià.

Perquè, sigui quina sigui avui la forma que encarni aquest esperit i desig creador de l'art del renéixer religiós ajudat i apatat en la nostra tradició d'art o fòra d'ella, si ell viu palpitant en aquella austeritat candorosa, en aquella fè cristiana en que fou viventa tota l'Edat Mitja; si ell viu acaparat en aquest esperit de fervor i alta espiritualitat excelsament elevadora de l'esperit creient, alta i esplendorosa serà la nova florida, cantant baix formes noves, mes qui seràn eternes, mentres bategui l'esperit de cristiandat, l'amor i humilitat d'una fè viventa i assodollada d'amor a un Crist redemptor.

Tasca bella la d'aquest Primer Congrés; i tasca que la promesa d'una continuïtat de acció, fa creure no serà fruit efímer, sinó quelcom de fort i viu, quelcom que saonará de fructuosos resultats.

MARTI CASANOVAS.

El millor Cafè és el torrefacte de La estrella.—Carne (Davant de Betlem).

Primer Congrés d'Art Cristià a Catalunya

Ofici espiritual de l'Art

La raó de que jo parli en aquest Congrés no és perque sia un especialista en l'art, ni tinga competència en ell, és una raó extrínseca: la connexió que en altre temps tinguí amb una Associació artística d'aquesta ciutat de Barcelona. Però aquell temps ha passat. Aleshores sens conreuar l'Art, conviví amb ell; parlava sovint amb artistes, anava a la seva biblioteca, regirava les seves revistes professionals, mirava gravats que reproduïen obres immortals, i per lo tant respirava i vivia dins d'una atmòsfera artística, i el meu enteniment s'il·luminava amb la llum de l'Art, i podia parlar de filosofia artística, amb los seus deixebles i amics.

Mes transformat per la Providència Divina en Pastor d'ànimes, l'horitzó de la vida

s'ha transformat també per a mi. Ja no visc en mig d'obres marcades amb lo segell del geni humà, ja no tinc converses sobre la harmonia i la bellesa, ja no cerco la estimulant fruïció de les obres artístiques, ja no tinc discussions platonianes sobre les altes i pures satisfaccions de l'esperit; lo meu ministeri m'ha separat de tot això, però m'ha posat en contacte íntim i continuat, absorbent, amb dues manifestacions directes del Ser sublim de qui deriva tota bellesa i harmonia: la Sagrada Bíblia i la naturalesa. Los profetes, evangelistes i apòstols; i les ànimes dels homens, qui van fent lo viatge de la vida amb les seves passions, amb les seves virtuts i vicis, amb les seves aspiracions sublimes i amb les seves caigudes doloroses; i les muntanyes, i plans, amb sos

conreus i boscos, amb que m'he de fregar continuament a l'exercir mon sagrat ministeri. La paraula de Deu revelada i la vida humana, qual conducció espiritual en los meus feligresos tinc encomanada, són los dos pòls del exercici de la meua vida. Mes de des que visc amb aquestes familiaritats, no'm sembla que l'ànima se m'hagi assecada, que s'haja esquifit l'horitzó de la meua vida, que se m'haja estroncat lo desig, la exigència íntima del consol que dona la Bellesa. Me sembla que més que abans ara veig la poesia en la vida: la poesia del món, la poesia de la humanitat, la poesia de la naturalesa física, la poesia del dolor, de la alegría, de la lluita de les passions, fins de la miseria humana; de les revolucions socials, de l'enfonzament d'uns pobles i de l'alçament d'uns altres, com lo nostre poeta cantà admirablement l'enfonzament de l'Atlàntida. La Bíblia i la naturalesa son dues paraules de la mateixa boca, i la una completa a l'altra, i amb elles dues la meua ànima hi viu satisfeta, i no anyora l'espiritual solaç de les obres artístiques; perque en la Bíblia i en la naturalesa hi viu concentrat aquell esperit que, escampant-se pel món, obra les potencies de l'artista, i fecunda la seva ànima, que aleshores concibeix altes i lluminoses i armòniques idees, i les encarna en la materia, produint obres que són la delícia i el consol del nostre llinatge, anyoradiç d'una perfecció que viu a l'altre món.

La existencia d'aquest esperit és reconeguda y confessada pel sufragi universal del llinatge humà, i els artistes cerquen la visita d'aquest esperit, imploren la seva assistència, i reconeixen que, quan los falta, no estàn en disposició de produir obres belles.

Vosaltres mateixos, estimats artistes, al cridar-me per a que vingués a parlar en lo vostre Congrés d'Art Cristià, i al senyalar-me lo tema que devía tractar, sens dupte espontaniament haveu endevinat la meua situació envers l'art: haveu comprès que no devía jo parlar de formes, que ignorava les formes, que de la immensitat de les formes artístiques, jo no'n tenia més coneixement que'l que tinc, jo que no sé d'astronomia, de la immensitat dels estels qui brillen en lo cel, coneixement d'admiració, d'amor, de contemplació que penetra a lo més íntim de l'ànima, que la il·lumina, que la activa, que la impel·leix elevant-la a un món supe-

JOIERIA * PLATERIA * RELLOTGERIA

CABRÉ

RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30

Garantia absoluta en tots els objectes ♦ Economia en els preus

rior de perfecció, harmonia i bellesa; però que ignoro les dimensions de les masses, les seves distàncies respectives, los seus moviments relatius, les seves distàncies de la terra, la comunicació i transmissió de la llum: però és clar que'l constructor de la volta estrellada no la construï solament pels astrònoms, com l'arquitecte no fa l'edifici solament pels científics i artistes, sinó que la construï per a tothom qui té ulls i la pot veure, i intel·ligència per a entendre son llenguatge.

Les coses artístiques tenen son llenguatge: si no'ns parlessin, si davant d'elles no sentissem la seva veu, si no hi hagués una comunicació entre elles i la nostra ànima, si no tinguessin expressió artística, si no tinguessin ànima, per boniques que fossen, serien buides, no'ns satisfarien; ni serien obres artístiques. L'afalac de la forma és clar que produeix un verdader solaç, però és rudimentari, i en la jerarquia dels goigs té un dels últims llocs, i mai pot completar les exigències de la satisfacció humana. Se necessita ademés l'esperit: i podem dir que l'ofici de l'Art consisteix en espiritualitzar totes les coses. La forma és un medi de transmissió d'esperit, de manera que pot ben bé dir-se que l'ofici de l'Art és eminentment espiritual: consisteix en una elevació de la vida humana. Per això lo conjunt de disciplines humanes que's comprèn baix lo nom d'Art, han sigut anomenades, i són ara també anomenades, nobles arts, belles arts; a l'home qui té perspicàcia per a comprendre i sentir la bellesa, se li diu que és un home d'esperit; quan se parla d'una persona i se diu que és de gustos artístics, se vol significar que no és una persona materialitzada, qui viu terrejant, qui apeteix solament lo sensual, qui cerca i es troba prou bé amb la delectació dels sentits; sinó que's vol significar un home de vida elevada, qui no viu en una regió animalésca, sinó en l'ample i pur horitzó de la llum i de la harmonia. I el fet de que no concebim una època civilitzada, de verdader progrés humà, sens que hi haja al mateix temps una florescència artística; lo principi per tothom admés de que l'art suavitzà, eleva i purifica lo gust dels homens, i que per lo tant dignifica les costums; la mateixa justificada pretensió dels amants de la perfecció humana de introduir

la influència artística fins en la regió propia de les arts industrials: és a dir, la tendència a desmaterialitzar la vida, que ha sigut propia, de des les edats primitives fins a la present, de poetes, legisladors, filòsops, i de tots los homens de geni, que han considerat la torpesa de la carn i la noblesa de l'esperit, i que en la vida humana la carn havia d'ésser regida pel esperit, i fins com espiritualitzada, prova que l'Art és un vehícol de civilització, i un medi suavíssim i eficaç de fer regnar la llum i la harmonia en les relacions humanes, o, lo que és lo mateix, que l'Art és un instrument espiritualitzador de la nostra vida.

Es clar que a l'Art, més que no pas moltes altres disciplines humanes, sovint lo veiem prostituit; però això mateix prova la seva excel·lència. La bellesa, la mateixa santedat que és la bellesa pràctica i vivent, sempre tindrà aquest perill: que de les belles formes se'n apoderi un mal esperit, i revestint-se de elles, se'n valga per a estendre la malícia i la corrupció entre'ls homens. Aquesta gran veritat que la eterna Iglesia proclama fins d'abans de Jesucrist, de des lo sagrat llibre del Gènesis, ha sigut lo tema en nostres temps moderns del poema més famós que ha eixit d'Alemanya. Les forces són segons l'esperit que les anima: ciència, art, riquesa, industria, comerç, totes les excel·lències mundanes són pures exterioritats; totes aquestes coses, en sí mateixes no tenen ànima, l'home li ha de posar, i elles són segons l'ànima que'ls infundeix l'home. Tal és la potencia humana, la qual encara allà aon se manifesta d'una manera més maravellosa és en l'Art. Lo gran poeta alemany, en tò de mofa, li deia a l'home «lo petit deu del món»; i quasi, amb la gravetat i exactitut filosòfica que'l distingeix, venia a dir lo mateix Sant Tomàs, ell amb sinceritat, quan parla de l'honor que Deu ha fet a l'home al comunicar-li la dignitat de causa. Les formes, és clar que l'artista les pren de la naturalesa; però ell les combina, i de formes ja existents ne fa com un nou ser, crea una obra nova i vivent, i aquesta operació interna de l'artista és regida per un esperit, és una operació espiritual, i essent l'art d'origen espiritual, i espiritualitzant les coses, i trametent als homens mediant certes formes la impressió de la harmonia, de la

llum i de la puresa del goig, és indubtable i evident que a l'Art, dins del llinatge humà, en la vida mundana de l'home, Deu li ha consignat un ofici espiritual.

II

No m'he de fer jo l'apologista de la espiritualitat de l'Art, ni de l'ofici espiritual que exerceix dins de la complexitat mundana; vosaltres mateixos, Senyors, espontaniament ho proclamau amb la vostra actitud reunint-vos en aquest Congrés d'Art Cristià. Lo Cristianisme és essencialment espiritual, és una manera d'ésser de la ànima que certament trascendeix al còs i a la materia; però és per a espiritualitzar-los, i fins per a divinitzar-los. Lo Cristianisme fou una injecció divina en lo còs esmortuït del llinatge humà per a revifar-lo; Deu en lo cristianisme s'associà a l'home, i Deu és l'Esperit dels esperits, lo Pare dels esperits, com l'anomena Sant Pau, la Essència sublim d'aon irradia tot l'ordre espiritual i invisible. I l'apòstol califica al cristià d'home espiritual, i com l'Art és essencialment humà, lo més humà que existeix entre les coses mundanes, perque és com una ombra de la nostra naturalesa composta d'esperit i de carn; devent l'esperit animar, ordenar i regir la carn, transformat l'home pel cristianisme, convertit com diu Sant Pau en una nova criatura, degué apareixer, i existeix de fet un Art cristià, que és reconegut per tots los crítics i historiadors, perque és també una nova criatura, amb fesomia, caràcter i expressió que'l diferencien de l'Art no cristià. I vosaltres, artistes, en aquest Congrés ho proclamau així, i veniu a reunir-vos per a estudiar-lo, al celebrar l'universari del dia eternament memorable en que el món convençut vegé a un gran Emperador reconèixer que la religió que vingué a ensenyar lo Verb etern encarnat, Jesús de Nazaret, havia d'ésser l'esperit que informés a la societat humana en tota la seva complexitat.

Es clar que ja abans l'Art tenia un ofici espiritual entre'ls homens, com lo tenia la filosofia, i altres humanes disciplines, i per això lo cristianisme expurgant-les en lo que tenien de vicioses, no solament les respectà, sinó que se serví de elles, seguint l'exemple i la ensenyança del seu diví Fundador

qui deia: no só vingut a desfer la llei, sinó a completar-la.

Sempre, Senyors, só cregut que la influència de l'art en l'home lo predisposava a la religió cristiana, i el gran argument en prò d'aquest principi lo tenim en lo fet de que la Grecia, la més artística de les nacions que hi ha hagut sobre la terra, fou també la primera qui abraçà la religió de nostre diví Redemptor Jesús. Assedegada de bellesa, farta de formes elegants i armòniques, però buides, i que sols satisfieien un instint superficial, més que no arribaven a la satisfacció total de l'home, sentint, però no posseint, aquell ideal perfet i viu que Sant Pau explicà a l'Areòpag, Grecia, la patria predilecta de la filosofia i de l'Art, fou la primera nació que preferí amb son exquisit gust, lo gust intensíssim i inefable de la revelació cristiana. L'Art, aleshores se transformà, perquè l'home s'havia renovat, i la Grecia tingué una època d'admirable florença artística baix l'influència del nou esperit, qui, devallat del cel, los apòstols, i especialment Sant Pau, havien comunicat als descendents d'Homer, de Demòstenes, d'Apeles, i de Fidias. La sagrada Liturgia grega té una magnificència poètica d'una feconditat d'esperit manifestativa del geni d'aquell poble immortal en la historia de l'esperit humà; Santa Sofia sembla que cova sota la seva cúpula una esplèndida generació arquitectònica; i com Sant Basili i sobre tot com Sant Joan Crisòstom, mai la eloqüència ha sigut tant dominadora de les multituts humanes, ni tant destructora de la maldat, quan s'encarna en les altes potencies mondanas per a oprimir la virtut.

Dins dels designis de la Providència eterna, en el llenguatge dels teòlegs, en les síntesis que fan los historiadors sobre'l curs del llinatge humà aquí a la terra, i fins segons lo context de les nostres Sagrades Escriitures, lo cristianisme representa la derrera edat del món, la maturitat del llinatge humà, i de consegüent la època de major perfecció humana i social. L'home mai ha sigut, ni serà, tant home fóra del cristianisme, com dins d'aquesta influència sobrenatural i divina de la gracia, que'ns meresqué lo nostre dolç Redemptor Jesús de Nazaret. La humanitat ha anat creixent, i Deu en lo govern de ella s'ha conformat a les diverses situacions de la vida del nostre llinatge aquí a la terra. En la mateixa revelació divina, diu Sant Tomàs, lo Verb de la Sabiduría eterna s'ha comunicat als homens proporcionalment; i en Jesús, Fill consubstancial de Deu, s'ha completat la revelació, puig lo Pare celestial en són Fill donà al món lo resplandor de la seva propia sabiduría.

Aquesta ascensió progressiva de la Humanitat, fins al dia en que el Criador omnipotent vulga obrar la transformació definitiva, també se nota en l'Art, sens que aquest progrés impedisca en ell ni en la civilització general dels pobles, per causa

de les diverses circumstancies que's presenten en lo curs de la humanitat a la terra, certs reculaments, que sovint serveixen per a dar més escometivitat a l'esperit, qui, tancat i concentrat, acumula forces, que en la hora de la expansió social produirà obres artístiques, capaces de satisfer les exigencies estètiques de les civilitzacions més avançades.

III

Es cert que no sempre hi hà la deguda proporció entre la forma i l'esperit de la obra artística, com sovint veiem que també falta entre l'ànima i el còs de l'home; que's considera obra propia del geni la perfecta correspondència entre l'esperit, o sia la expressió, i la forma; que en unes èpoques l'esperit, prevaleix sobre la forma, i en altres la forma sobre l'esperit; però sempre les obres exemplars seràn aquelles en que los dos elements formen un sol ser, en que la forma és tota espiritual, i l'esperit correspon perfectament a la forma. Pot aplicar-se a l'Art, que és una manifestació de vida, aquell principi biològic, que tant sovint se repeteix, perque indubtablement expressa una gran veritat pràctica: *mens sana in corpore sano*, puix no hi hà sanitat perfecta quan deixa de tenir-la un dels dos elements substancials del ser. De aquesta especie de identificació entre'l ser de l'home i el de l'Art, prové que's consideri la obra artística com lo document justificatiu, digne de major fè, per a conèixer lo caràcter d'una època o d'un país; perquè la obra artística és una derivació de l'home, és una creació de l'home, qui guarda la seva fesomia; així és que per medi de la obra artística coneixem a l'home, perque porta marcat lo sagell propi de l'Author, de manera que la obra més perfecta no necessita firma, sinó que per sí mateixa clarament manifesta de qui és filla. Puix l'esperit és el qui individualitza i caracteritza, i fa que la obra no's pugui incloure en una suma, sinó que forma llinatge apart. L'esperit personificà la obra.

L'esperit per sa naturalesa propia, sempre cercaria formes elegants, belles, i que l'expressessin amb perfecció, i si no ho fa és perque no pot. Quan un se passeja per un museu artístic mig-aval, dels sigles o dels llocs de imperfecte dibuix, i veu brollar de

imperfectíssimes formes un esperit enèrgic, noble, ingènu, amorós, manifestació evident de una complerta psicologia humana, d'un esperit plè de pensament i de sentiment, se queda convençut de que lo que faltava a aquells artistes no era la idea, que la tenien viva i lluminosa, ni el sentiment que apareix intensíssim, però que'ls faltava la aptitud de la forma, per lo qual amb la seva grosseria i deformitat se fan incompatibles amb una societat civilitzada, i que practica, devegades amb excés, lo culte de la forma.

I no obstant aquelles obres primitives ingènues, quasi puerils, però clares com un mirall per a expressar una situació o un estat espiritual, aquells objectes que'ns semblen manifestació d'una vida social rudimentaria, avui encare són cercats pels homens de la nostra civilització de excessius refinaments; i els complauen i s'agraden d'ells, pot ser més que aquells antics, qui vivien certament una vida més reduïda en quan a la extensió, però de gran intensitat espiritual. Lo qual significa que l'esperit, més encare que la electricitat, se transmeteix a llargues distancies de sigles, servint-li de fil conductor una forma per migrada que sia, i que'l nostre esperit se posa en contacte amb l'esperit dels antics, i s'entén amb ells, més que pel ministeri imperfectíssim de la forma, per una llum misteriosa que procedeix de l'ànima de l'artista. El Dant Allighieri, parlant del summo Artista qui ha criat l'univers, diu que en la seva obra s'hi veu la *luce del suggel*, i aquesta llum del segell resplandeix també en les obres dels pobres artistes humans, i tant com la concepció és més lluminosa, tant com la intel·ligencia és més viva i comprensiva, tal com és la superioritat de l'esperit, és clar i lluminós lo llenguatge artístic de la obra, la seva expressió és més suggestiva.

Haureu observat, Senyors, que la suggestió és més propia de l'esperit que de la forma; la imposició de l'home a un altre home se fa més facilment amb la conversa íntima i recullida, podem dir silenciosa, que amb los estrèpits de la eloqüència; penetra en lo nostre esperit l'esperit d'un altre, devegades amb pocs mots, amb una simple paraula, amb una actitud, fins al punt de que sembla que la forma destorba, impedeix o difi-

TUSELL GERMANS

Articles de Goma i de Celuloide

FÀBRICA: Font honrada, 3.

Botigues i Magatzems

CENTRAL: Fontanella, 20

SUCURSAL: Ronda Sant Pere, 12

SUCURSAL: Vila Vilà, 89.

culta la transmissió de l'esperit; i això passa, perquè així com l'excés de la forma ofega l'esperit, l'excés de l'esperit dissipa, desfà les formes, perquè l'esperit, se basta a sí mateix, ell en sí és una realitat, ombra de les coses eternes, i la forma és una apariència, és una existència transitoria, és purament un medi de transmissió. Hi hà vegades que l'esperit sembla que no cab en una forma, i la desfà; la forma és limitada més que l'esperit, i per això l'excés de l'esperit pot ésser en detriment de la forma, per incapacitat d'aquesta. I això és una altra manifestació de la similitut entre l'Art i la naturalesa humana. En l'home la gran activitat de l'esperit, ja sia en l'ordre intel·lectual, ja sia en l'ascetisme, arriba a debilitar lo còs: lo foc interior del treball espiritual com que fongués la materia corporal, i així veiem molt sovint típics entre'l jovent qui amb entusiasme se dóna a l'estudi, i en los convents, entre aquells qui porten amb vehemència una vida interior: això és, l'activitat de l'esperit disol, podem dir, la materia corporal.

Aquest excés de l'esperit, manifestat amb formes imperfectes, que a primera vista sembla solament propi de èpoques primitives, de situacions socials en les quals la civilització material està molt endarrerida, aquest enamorament de les manifestacions vehements, però amb formes rudimentaries, de les situacions internes de l'home, la trobem també, com vosaltres artistes sabeu més bé que jo, en los temps moderns d'entusiasme per la cultura física. I en los grans centres de la civilització de la nostra Europa, podem dir que pot ser totes les belles arts han manifestat, al menys entre certs artistes, un menyspreu per la forma, una predilecció per les formes imperfectes, cercant amb dalera, i sovint sens acert, les delectacions que provenen de certes extremitats espirituals. Sembla que's vulguin desfer del còs per a viurer en la regió dels esperits, així com n'hi hà molts d'altres que's desfàn de l'esperit per a cercar solament lo goig dels sentits aflagant-los, com si'ls sentits fossen lo únic de l'home.

Però aquesta direcció extremadament espiritualista, aquest menyspreu de la forma que han afectat artistes eminents del nostre temps, qui sembla mirin con un art inferior aquell que usa com a medi d'expressió les formes perfectes, no ha d'ésser lo meu objecte en l'acte solemne de la inauguració de aquest Congrés regional d'Art cristià, ni és tampoc de la meua competència; i jo fóra indiscret si volgués tractar aquest assumpte davant d'artistes que passen la vida en l'estudi i en lo conreu de l'art; sols he conegut aquest fet com un corroborant de la naturalesa espiritual de l'Art, com un argument d'experiència que demostra que en ell l'esperit hi viu sempre, i que quan la sensualitat humana sembla que'l tinga cohibit, se revifa amb major força, reclama son senyoriu en los dominis de la estètica, i, com

tota reacció, de vegades exagera les coses, manifestant un sobirà menyspreu de la forma. Solament so fet aquestes consideracions per a evidenciar que'ls artistes eminents a qui m'he referit, tenien en la seva consciencia artística, com l'hi han tinguda sempre los verdaders artistes, qui no han prostituit lo seu geni, la convicció íntima de que exercien en la societat una missió d'ordre espiritual.

IV

Perquè indubtablement la sapientíssima Providencia del Senyor qui ha assignat a cada cosa, i a cada element de la creació, tant de l'ordre material com del moral, un ofici per al bé del nostre llinatge, ajudant així a l'home a arribar a la perfecció, a la qual aspira, seguint un intens desig que radica en lo íntim del seu ser, de cercar lo superior i excel·lent, ha volgut per ministeri dels artistes manifestar als homens un raig de la seva Bellesa infinita, així com per medi dels filòsops los ha mostrat un resplandor de la seva Veritat eterna.

La atracció universal de Deu és un principi que ensenya no sols la sagrada teologia, sinó que també la experiencia de la historia humana. Fins en les centurries en que l'home ha estat més materialitzat, lo nom de Deu resplandeix sobre'ls esperits, com lo sol sobre dels còssos; i en l'ordre natural de les coses, és indubtable que l'Art ha servit per a sostenir en lo món la llum divina, més o menys alterada, segons era major o menor la puresa d'esperit de l'artista. Aquesta llum se difundeix por tots los elements de la creació, i el poeta i l'orador amb idees i imatges, lo músic amb sons, l'arquitecte amb pedra, fusta i ferro, el pintor amb lo dibuix i el color, l'escultor amb les formes humanes, tots son il·luminats i vivificats per un mateix sol, tots se mouen per un mateix estímul, tots tenen la vista fixa en una mateixa apariació, en la Bellesa, qual impresió volen trametre als demás homens.

I la bellesa per son propi natural provoca l'amor. Podem dir que aquesta és la finalitat de la bellesa. Així com la Veritat il·lumina l'esperit, la Bellesa lo provoca a l'amor, l'encén, se li fica al cor, se identifica amb ell; de manera que, el qui ama i la cosa estimada, venen a constituir un sol ser; i així veiem que la separació de lo que estimem se considera una amputació, com si'ns arranquessin un membre del còs; de

un Sant, ara no'm recordo quin, se conta que, després de la mort d'un amic, deia que s'havía quedat amb sols la mitat de l'ànima.

La finalitat de l'Art, doncs, consisteix en estendre l'amor pel món; per això les belles arts, les nobles arts, com en homenatge de dignitat se les anomenava, tenen una influencia de tanta eficacia en les costums humanes; per això los antics tenien lo símbol d'Orfeu amansint les feres al sò de l'arpa; per això, sens dubte, com obeint a una insinuació racional, les associacions artístiques s'han anat extenen pel poble, considerant-ho com un medi de millorar les costums públiques, i de suavitzar les relacions humanes. Perque la bellesa provoca, he dit, l'amor en l'esperit dels homens, i l'amor, usant un llenguatge platonià, fa hermosos als homens. L'amor en efecte los transforma. La concupiscencia, és a dir, lo desenfrè dels apetits animals rebaixa a l'home, li disminueix la dignitat racional, li apaga la llum de la intel·ligencia, i, dominat per ells, arriba a no fer diferencia entre el bé i el mal. Un egoisme cec, lo deliri del plaer, lo porta a la propia disolució personal. L'amor verdader implica per sa propia naturalesa un homenatge a lo bell, a lo perfet i a lo elevat; per això dignifica a l'esperit, lo eleva i lo armonitza; perque essent la bellesa, per necessitat essencial, armònica, la seva contemplació ha de contribuir a la armonía de les passions, que Deu ha posat en lo cor dels homens, per a que, regides pel ritme de l'amor, la vida a la terra, en qualsevol situació, en totes les situacions possibles, en los goigs i en les tristeses, en les miseries i en les prosperitats, tinga aquella elevació i dignitat que li pertoca a la nostra naturalesa racional. Ja'ls grecs designaven aquesta finalitat especialment a la tragedia, i és indubtable que en tots los sigles, d'una manera més o menys explícita, l'art ha sigut reconegut, en l'ordre natural, i dintre de la limitació de les forces humanes, com font i principi d'armonía, de suavitat i de consol de la vida.

L'Art, de conseguint, quan no's posa sots la perversa i corruptora influencia del mal, és un eficaz medi de civilització, d'afinament d'esperit, d'educació de sentiments, i d'armonía social. És la influencia de la bellesa, la qual essent de procedencia divina, com ensenyen los sants doctors, per força ha de tenir una benèfica influencia sobre del llinatge humà. I com les diferents arts omplen, se pot dir, tot l'espai en lo qual s'exer-

Sastreria : LA EUROPEA ♦ Plaça Sta. Agna, 24
♦ i Capellans, 17.
♦♦ **ALTES NOVELTATS** ♦♦
♦♦ **d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques** ♦♦
PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

El Revisor

Comèdia en cinc actes, de Nicolai V. Gogol

(Continuació)

ACTE SEGÓN

Petita cambra a l'hostal. Llit, taula, bagatge, una garrafa buida, botes, un raspall per la roba, etc.

Escena I

Ossip, sol.

OSSIP (*jeu sobre'l llit del senyor*). — El diable m'emporti, que'm moro de fam! I dins el ventrell se m'hi fa un aldarull com si hi passés tot un regiment sonant les trompetes. Es dir que a casa no hi tornarem, prou que ho veig. Què faríeu si fóssiu de mi? Ara fa dos mesos que sortíem de Petersburg! El senyor bufó s'ha disbanxat tota la seva plata i ara arronça la cua i està dolç com la mel. De diners no en mancaven, en bona fe; però a cada vila cal que ún figuri (*imitant el seu senyor*): «Ei, Ossip, vés que em reservin una cambra, la més comfortable; encarrega un dinar del primer preu. Amb el recapte de cada dia no m'hi sé avenir; em cal menjar fi, del primer preu.» — Sí, sí, ben sortats que fórem avui només que el pitjor dels taberners ens en donés del seu recapte de cada dia! Qualsevol diria qui sab qui és, i no és més que un senzill «registrat». Fa coneixença amb un viatger, totseguit les cartetes i—ja el tenim plumat... Uf, que avorrit el tinc aquest viure! Us certifico que s'hi estava bastant millor a la finca: altrament que a la gran ciutat; però al menys allí ún pot atepèir se a pleret. Ni hi ha públic ni mal-de-caps; ún té la seva doneta i jeu tot el dia de ventre al forn i vinga menjar pastigos —De totes maneres, està clar que ningú hi contradirà, com la vida a Petersburg —rès. Només que tingueu diners a la bossa—quina vida tant delicada i tant política! teiatre, goços que us dancen—i demana tot el que vulguis. I cada paraula tant polida, com si tothom hi fos noble. Aneu al batzar—i els marxants us criden «honorable senyor, estimat senyor!» — Voleu passar el riu, us asseieu al bot, i qui hi teniu al costat: un funcionari!.. Necessiteu companyia, només us cal entrar al primer local, i vet aquí un senyor tot il·lustrat que'ns contarà el que passa pel gran món i us explicarà el que vol dir cada estrella del cel: que tot ho veieu com sobre'l palmell de la mà. I la vella dona d'un oficial qui us comença a fer senyals, i una altra vegada és una cambreta qui se us presenta... fu, fu, fu (*somriu i mou el cap*). El diable l'emporti la galanteria! I mai se deixen les parauletes gentils: mai ningú us diu de «tu». Si us avorriu de anar a peu, preneu un cotxe i us hi asseieu com un gran senyor; i si no teniu el gust de pagar — no hi fa rès, rès més senzill: cada casa té una porta darrera, que us hi llisqueu i el diable no us troba més. Només una cosa hi ha dolenta: avui viviu i mengueu com un rei, i demà ja reventeu de gana — com per exemple ara jo. I ell en té tota la culpa. Què li fareu? El senyor papà ens envia diners — i en comptes de tenir-lo fort, veieu—comença a malmetre'ls, que ara cotxe, que ara billet pel teiatre, i abans del cap de la setmana, el frac nou ja és als en-

cants. Hi hà hagut vegades que ho han fet fondre tot, fins la darrera camisa, quedant-li només un mal sobretot i una mena de bata... Us ho juro! I el drap no eren bromes, anglès; que el frac sol li costa cent quinze rubles, i als encants li buen per vint; dels pantalons ni me'n parreu — se li en van per no rès. I per què tot això? Per què? Perque no fa cap feina. En comptes d'anar a l'oficina—ai! corre els passeigs i juga a cartes. Ai si ho sabia el vell senyor! No s'hi miraria pas que fóssiu funcionari, que us alçaria bellament la camisola i us faria una fregatella que en rascaríeu vuit dies. Tal com tu xiulis et dançaràn. Ara ve l'hostaler i us diu: «no hi ha més menjar que no el pagueu per endavant». I sí no paguem? (*Gemega*). Ah, Déu meu, només una culleradeta de sopa de col! M'hi jugaria que ara m'empassarà tot el món... Truquen; ha de ser ell (*Salta corrents del llit*).

Escena II

Ossip i Chlestakov.

CHLESTAKOV.—Té, prèn (*li dona el capell i el bastó*). Ah, ja et tornaves a revolcar sobre 'l llit?

OSSIP.—Jo, revolcar-me? Com si no n'hagués vist mai de llits.

CHLESTAKOV.—Ments! T'hi has revolcat; què no ho veus com està desfet?

OSSIP.—Però per què em cal? Com si no sabés que cosa és un llit. Per xò tinc peus, per tenir-me dret. Què n'he de fer del vostre llit?

CHLESTAKOV (*passeja amunt i avall de la cambra*). — Mira si dins la bossa hi ha una miqueta de tabac?

OSSIP.—Tabac — d'a ón ens vindria? Fa tres dies que us en fumàveu les escorrialles.

CHLESTAKOV (*passeja amunt i avall mossegant-se els llavis de diverses faisons; acaba per dir amb veu forta i decidida*). — Escolta, Ossip!

OSSIP.—Què mana el senyor?

CHLESTAKOV (*amb veu igual de forta, però no tant decidida*). — Vés allí.

OSSIP.—A ón?

CHLESTAKOV (*amb veu ja ni mica decidida ni forta, molt aprop de la súplica*). — A dalt, al menjador... digue'ls-hi... que m'enviin dinar.

OSSIP.—Déu me'n guard, no ho faré pas.

CHLESTAKOV.—Còm goses, imbecil..?

OSSIP.—Ja ho crec; tant se val si hi vaig, que no en sortirà pas rès. L'hostaler diu que ja no em donarà més dinar.

CHLESTAKOV.—I com s'ho permet de dir-ho? Quin altre faceciós desvergonyit!

OSSIP.—I encara diu, que's presentarà al batlle; diu que fa tres setmanes que sóu aquí i no ha vist ni una mala peça blanca; «Tu i el teu senyor—diu—sóu dos bargants autèntics; i el teu senyor encara un trufaire. En la meva vida—diu—he vist dos bandolers i llepaplats com aquests»

CHLESTAKOV.—I tu, bajà, t'hi rabeges bé prou tornant-m'ho a dir tot això!

OSSIP.—Diu: «Així tothom arriba i s'installa i menja a manlleu i encara ni parreu de treure-l'en! Jo—diu—no estic per juguines, m'aniré a plànyer, i que us enreixin dins la presó.»

(Acabarà).

CHLESTAKOV. — Prou, prou, cap-cigrany! Vés a dalt i adoba't amb ell com podràs per dinar. Quina bestiola d'home!

OSSIP. — No fóra millor que us fés venir l'hostaler?

CHLESTAKOV. — Per qué l'hostaler? Vés-hi tu mateix.

OSSIP. — Però creieu-me, senyor...

CHLESTAKOV. — Vés-te'n amb el diable, i crida l'hostaler que baixi! (*Ossip se'n va*)

Escena III

Chlestakov tot sol.

CHLESTAKOV. — Es terrible la gana que tinc! He fet un petit tom i pensava: potser em passi la gana; però el diable l'emporti, que això no passa. Sí, si a Penza no hagués bestiejat, ara hi hauria prous diners per tornar a casa. Aquest capità d'infanteria m'ha enforquillat ben netament; és una meravella com remena les cartes el bargant. Un quart de seure i ja em té ras i descanonat. I tot i això, encara voldria amidar-m'hi una altra vegada a la vida. Només que hi hagués ocasió! Quina abominable vilota! A les pasticeríes ningú fia. (*Comença de xiular la obertura de «Robert el Diable», després «ai mare no em costiu més» i finalment una barreja desordenada.*) No vol baixar ningú.

Escena IV

Chlestakov, Ossip i un servent de la fonda.

SERVENT. — L'amo envia a demanar que cosa volen.

CHLESTAKOV. — Bon dia, amic. Com us va aquesta salut? Bona?

SERVENT. — Gracies a Déu.

CHLESTAKOV. — I l'altra gent de la fonda també? Tots bons i aixerits?

SERVENT. — Tots bons i aixerits gracies a Déu.

CHLESTAKOV. — Hi han gaires hostes?

SERVENT. — Sí, pas malament, gracies.

CHLESTAKOV. — Escolta, amic, encara no m'han dat el dinar; fes-me el favor de pujar a dalt, que's donin un xic més de pressa, que acabant de dinar tinc feina urgent.

SERVENT. — Però l'amo ha dit, que no us en vol donar més. Una mica més que avui no se'n va a plànyer's davant del batlle.

CHLESTAKOV. — Plànyer's? Judica tu mateix, caríssim; ja veus... bé em cal menjar. Altrament podria amagrir-me. Et dic que tinc terriblement gana: t'ho dic sense mena de trufa.

SERVENT. — Sí. Ell ha dit: «No hi ha més dinars si no paga els endarrerits» Es clar i senzill.

CHLESTAKOV. — Bé, bé, faceciós; vés i parli, fes-li tornar el seny.

SERVENT. — I què li dic?

CHLESTAKOV. — Explica-li seriosament que bé em cal menjar. Els diners són tota una altra cosa... El camperol ignorant es pensa que a ell no li vindrà cap desventura si no menja, i es pensa que els altres són igual. Mira si n'és d'interessant!

SERVENT. — Si voleu, li diré (*El servent i Ossip se'n van.*)

(*Seguirà*)

Trad. C. R. B.

RON BACARDI

De la Premsa

Ante el enigma político

Acabo de leer, en el extracto telegráfico, el discurso de Melquiades Alvarez. Siempre he tenido una gran simpatía, «desde fuera», por el esfuerzo del «reformismo», por el experimento histórico que va a representar. Asisto al espectáculo con grandísimo interés, desde mi butaca. Y hoy, ante la presentación oficial de ese núcleo que se nos ofrece como un valor nuevo, como un espíritu nuevo en la política, me siento impulsado a divagar un poco sobre su filiación, sobre sus precedentes históricos, sobre su... «buena-ventura.»

A primera vista, el reformismo—ya se ha dicho—quiere ser un partido de intelectuales. Representa, pues (lo quiere representar), un valor filosófico más que un valor histórico, a diferencia de lo que notábamos al hablar de la Mancomunidad. Tiene algo de aquella pléyade neoclástica que suscitó en España la casa de Borbón y que brilló, sobre todo, bajo Carlos III. También entonces se trataba aparentemente de enlazar una tradición con una reforma, de aclimatar en España un saludable extranjerismo y, más aún, toda una dinastía.

Sabido es que el experimento fracasó... Ese fracaso se llama Carlos IV, se llama, sobre todo, Fernando VII. En las dos épocas representadas por estos monarcas, hubo dos

nuevos intentos, igualmente fallidos; el de los afrancesados y el de los constitucionales. El primero se malogró por la candidez misma de los segundos, que cooperaron incautamente a la resistencia del tradicionalismo.—El segundo se malogró por la intervención francesa de 1823. Y todos los esfuerzos subsiguientes en favor del renacimiento han sido, en realidad, apariencias, sacudidas impopulares, falsificaciones de la libertad, o bien improvisaciones sin energía como la de 1878.

¿Por qué? ¿A qué atribuir ese pertinaz fracaso? ¿Habrá una incompatibilidad entre el alma española y la Revolución?—¡Ah! Voy a contestar con una paradoja: Creo que el defecto ha consistido en buscar el advenimiento de la libertad por medio de la libertad misma, en vez de imponerla por una santa tiranía, por un generoso despotismo, por la más intrépida arbitrariedad. Cuando el señor Alvarez, en su fogosa imprecación contra Maura, se oponía a la vuelta de los conservadores por horror a la dictadura, no pensaría seguramente que los liberales se han perdido por no saber, a su vez, encontrar su respectiva dictadura civil. En un país donde la renovación está por hacer, los Gobiernos que continúen la antigua manera, no tendrán necesidad de dictaduras, porque

la inercia misma del cuerpo social, el movimiento adquirido, ayudarán a su popularidad. Las grandes popularidades españolas han coronado hasta ahora a los continuadores de la tradición nacional, en una y otra forma. Las «calmas» han sido siempre populares, aquí. Maura fué impopular cuando defendía las reformas de Cuba, mientras era popular entonces la corriente emuladora del clásico duque de Alba. En cambio, Maura tiene hoy una «popularidad» (si vale decirlo), entre la aristocracia y la alta burguesía porque no remonta la corriente nacional, sino que se abandona a ella, la expresa y concentra, la «genializa». No de otra manera los viejos mitos, que representaban antropómicamente las fuerzas naturales o las pasiones humanas, eran adorados como dioses.—Y al lado de esa popularidad del señor Lerroux entre una parte de las clases bajas, ha consistido en sus adulaciones repetidas al espíritu de raza, a las arrogancias tenoriles, mejor que en sus ideales republicanos y libertadores. La antinomía entre el señor Lerroux y el catalanismo radica en el choque de dos espíritus, de dos pueblos, no de dos ideales políticos.

Hé aquí, pues, que se ha constituido, por primera vez desde los tiempos del conde de Aranda, un partido que aspira a una alianza entre la intelectualidad y el monarca, contra los partidismos oligárquicos y estacionarios que han venido turnando en el poder. Pero ese partido no puede considerarse como expresión de la voluntad nacional del momento, porque para ello sería preciso que la nación tuviese conciencia de su necesidad, y volición para renovarse. El círculo vicioso es férreo, infranqueable: para renovar un país, es preciso que actúe sobre él un factor nuevo, un factor ajeno a su propia voluntad, esto es: un dictador. Con viejos elementos no se renueva nada; y lo que ha de ser renovado no puede elegir el instrumento de su propia renovación, porque no lo conoce.—De aquí, pues, la necesidad de que una fuerza ajena a la totalidad del país asuma los poderes y secunde el espíritu nuevo de los reformadores; esta fuerza no puede residir más que en dos agentes: o bien la plebe, alzándose para imponerse a mano armada, en la Revolución, que implica una momentánea dictadura, o bien el monarca ejerciendo por sí propio el airoso acto de voluntad de que es incapaz la nación; lo cual es una dictadura graduada, porque el poder armónico asume funciones propias del legislativo.

Cuáles son los elementos de nuestra política española? Vamos a enumerarlos: I. Un espíritu de «renovación», enemigo del turno pacífico y partidario de las fórmulas progresivas en vez de las fórmulas alternativas; una todavía pequeña aristarquía, que «no» es ya «producto» de la vieja nación y aspira a ser «causa» de la nueva—II. Un espíritu de «resistencia», de neofobia, de falsificación sistemática, tendiendo a la sustitución de los «ideales» por los «intereses», de la solidaridad social por la casta. En realidad esto no es «espíritu», no es «forma», sino «materia», pura materia. Es «producto», no «causa», aunque se figure lo contrario.—III. Una masa social adherida a ese espíritu viejo, arrastrada por el viento tradicional, adoradora idolátrica de las fórmulas recibidas e incomprendidas. Esta masa reside en los campos y en las capitales de provincia. Sometida a la «autoridad», porque esa masa es «obra» de los demás y nunca «autora» de sí

misma, cabe esperar que cambiará a medida que cambien sus «autoridades», sus maestros, sus sugestionadores. Viene a ser el barro nacional en manos del escultor de arriba.—IV. Otra masa social vagamente iniciada en las redenciones, llena de visiones de porvenir y atisbos de estrella epifánica; con los oídos zumbantes del eco mal comprendido de las futuras revueltas. En la masa de las grandes ciudades, de tres sobre todo, Madrid, Barcelona, Bilbao. Esa masa ya casi no es «materia». Es ya «espíritu», espíritu ascendente. Pero es también fuerza, fuerza tanto más temible cuanto que une a sus robusteces materiales la energía espiritual de las nuevas aristocracias. Representa, además, el elemento universal y cosmopolita actuando sobre el elemento nacional: el mundo sobre España.—V. Y en fin, sobre todos los elementos, el llamado poder armónico, que puede ser hoy el árbitro de los demás poderes visibles, la clave del problema perentorio.

¿Véis ahora cómo, según las inclinaciones de ese poder armónico, según las «armonías», o enlaces que forje, puede cambiar

la suerte nacional, y decidirse la naturaleza evolutiva o revolucionaria de su marcha?

Si, después de una disolución de Cortes, las elecciones tuviesen que revelarnos la auténtica voluntad del país, la decisión del Rey, co-soberano con las Cortes, no tendría dificultades. Pero la ineducación política del país es de tal naturaleza, que la voluntad nacional aparente dependerá de la persona que ocupe la presidencia del poder ejecutivo. Sea quien sea esa persona, tendrá mayoría. En estas condiciones, sólo cabe una alternativa: sólo cabe escoger entre dos personas: entre la persona que representa los heredados impulsos materiales, y que es, ella misma, por excelencia, producto de la vieja naturaleza indígena, o bien la que representa esa fuerza nueva, destinada a insuflar tal vez un espíritu, una volición, una conciencia, en el cuerpo letárgico de la «patria».

«Si j'etais roi... yo no vacilaría. Pero... ¿Quién sabe?»

GABRIEL ALOMAR.

(De *El día Gráfico*.)

Cae el señor Altamira

Se nos quiere hacer creer que la intelectualidad española está de duelo por que se ha admitido la dimisión al señor Altamira de su flamante Dirección general de Enseñanza, sin que se consigne en el decreto correspondiente la consabida fórmula: «satisfechos de su celo e inteligencia», etc.

Lo del duelo se ha dicho en gacetillas anónimas. Se conoce que aún conserva amigos el señor Altamira entre «los chicos de la prensa». Pero la intelectualidad española no dá señales de vestirse de luto. Y ello me parece natural.

El señor Altamira ocupa en España una posición de clasificación difícil. Para los intelectuales, es un burócrata; para los burócratas, un político, y para los políticos, un intelectual. Esta posición ambigua es entretenida. Muchos intelectuales tienen algo que temer o que esperar de las oficinas públicas; pero los oficinistas se hallan, a su vez, sujetos a los políticos, y los políticos respetan en ocasiones, y en ocasiones temen a los intelectuales. Pero esa posición no puede mantenerse sin un tacto infinito, y aún presciente, que sepa señalar al espinazo la hora de las inclinaciones espontáneas, si han de evitarse las forzosas.

El señor Altamira no poseía ese tacto zahorí que permite a algunas damas de las grandes urbes mantener indefinidamente su posición indefinible de artistas para el *demi-monde*, de señoras de sociedad para los artistas y de *demi-monde* para las señoras, sin que llegue a descubrirse el *quid pro quo*.

El señor Altamira ha cometido el grave error de equivocarse respecto de su posición en el mundo. Elevado caprichosamente, no más caprichosamente, por supuesto, que otros funcionarios, a la Dirección general de Enseñanza, el señor Altamira ha creído representar en su oficina la intelectualidad de su país. Ello le hacía suponerse invulnerable. Ningún ministro se atrevería a enemistarse con la mentalidad española. Consiguientemente, el señor Altamira ha sido,

durante algún tiempo, el déspota supremo de su departamento.

El señor López Muñoz se decía: «¡Qué va a ser de mí si descontento al señor Altamira!» Si imaginaba que cohortes de catedráticos, de escritores, de sabios y de artistas, habían designado al señor Altamira para que salvase la enseñanza española, y antes se hubiera dejado quemar vivo el ministro—esta, lector, es una imagen—que corregir una coma en uno de los decretos de su director. El señor López Muñoz se figuraba que el señor Altamira era la encarnación de la Pedagogía, la Historia, el Derecho, la Ciencia, la Universidad de Oviedo y el magisterio español, poderes misteriosos los unos y electorales los menos misteriosos.

Pero el señor Altamira tuvo la desgracia de que al señor López Muñoz sucediese el señor Ruiz Jiménez. El señor Ruiz Jiménez conocía lo bastante la enseñanza para saber que el señor Altamira no había hecho en su vida ninguna clase de investigaciones especiales que dieran carácter técnico a su paso por la Dirección general. El señor Altamira es un catedrático que no deslució su cátedra, pero que nunca se había especializado como pedagogo, ni como estudiante de la condición de las escuelas públicas de España.

Era tan técnico como lo hubiera sido yo, si hubiese aceptado el puesto del señor Altamira cuando me lo ofreció don Julio Burell en las escaleras del *Heraldo*, en Diciembre de 1910. Yo no lo acepté, porque no sabía de eso, y carezco del suficiente tacto para disimular mis ignorancias. Del señor Altamira, que lo aceptó, no podía esperarse que improvisara ciencia pedagógica. Lo que podía esperarse es discreción.

La discreción pedía que cuando el señor Ruiz Jiménez juró el cargo, el señor Altamira tuviera un gesto de excusa que dijera: «Señor ministro: yo sé muy bien que no soy hombre para el cargo. Aquí estarían bien Giner o Cossío o alguno de los maestros de escuela que saben su oficio, como

Martí Alpera. Pero como hemos convenido en que los meros maestros no tienen categoría para un puesto como este y ni Giner ni Cossío querrían ocuparlo, aquí estoy yo para hacer lo que pueda y ayudarle a usted.»

El señor Altamira adoptó el otro gesto, el que quiere decir: «¿Y quién es un ministro? Un mero político. Pero yo soy un técnico, yo soy la Pedagogía, yo soy la Ciencia, yo soy la Cultura, yo soy el aplaudido en la Sorbonne, el ovacionado en América, el de la conferencia pedagógica del Ateneo. ¡A mí políticos!»

Y el señor Ruiz Jiménez contestaría para su capote: «De lo que pasó en la Sorbonne y en América no sé nada. De la conferencia del Ateneo dijeron los pedagogos que fue lamentable. Lo que sé positivamente es que los actos del director de enseñanza han sido desastrosos. Nombra inspectores entre los exalumnos de la Escuela Superior del Magisterio y hace la selección por la cola, entre los últimos números y no entre los primeros. Interviene en el escalafón del profesorado de normales y aquí también se arregla para que los últimos sean los primeros. Reorganiza la categoría de las escuelas y se las arregla de modo que los maestros de las grandes ciudades soliciten como más ventajosas las escuelas de las aldeas. Suprime los exámenes de las escuelas por los Municipios, cosa magnífica para los profesores haraganes. Se conduce como si el problema de la enseñanza fuera tan solo el de los maestros intrigantes. Acabarán éstos por alzarle una estatua, cuando no quede en toda España una escuela pública que funcione con regularidad.»

Pensara o no estas cosas, el señor Ruiz Jiménez lanzó un decreto que trataba de restablecer el orden en el caos sembrado por el señor Altamira. Dimite el señor Altamira. Se imagina que la intelectualidad española va a alzar barricadas para mantenerle en su puesto. La intelectualidad española no se mueve. Y el señor Altamira anuncia su propósito de dedicarse a hacer investigaciones de historia de España.

Me parece muy bien. El día en que se publique un trabajo del señor Altamira que sea interesante, seremos muchos los que digamos llenos de alegría: «Este hombre no era pedagogo, ni hombre de mundo, pero hace en historia trabajo original».

Hasta entonces, el señor Altamira se evitará desilusiones como la última si sabe hacerse cargo de que su nombre es uno de los que sirven a nuestro pobre pueblo huérfano para imaginarse que están cubiertas las plazas de grandes hombres. Y aunque ello se sabe en España suficientemente, no estará de más que se sepa en América.

RAMIRO DE MAEZTU.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 ct.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Informació

Segon Congrés Espanyol de Geografia Colonial i Mercantil

La Comissió organitzadora del Segon Congrés Espanyol de Geografia Colonial i Mercantil està ja repartint els carnets de identitat als Srs. Congressistes inscrits i ultimant els detalls de organització del Congrés, el qual començarà el dia 10 vinent.

Dóna una idea de la importància que tindrà dit Congrés, els Srs. Ponents y Comunicants que presenten treballs, els quals estan classificats en les tres seccions que a continuació se expressen:

Primera: Secció Científica

a) Ensenyança, regles i nomenclatura:

D. Emili Senanto, Excm. Sr. D. Ricard Beltrán Rózpide, D. Ramon Rucabado i Comerma, Excm. Sr. D. Josep Ricart i Giralt, D. Alfred Gummá i Martí, D. César August Torras, Rd. P. Antoni Grieria.

b) Geografia Física i Biològica:

D. Rossendo Serra i Pagés, D. Emili H. del Villar, Dr. D. Cosme Parpal, Dr. D. Lluís Palomo, D. Ramon Bullón Fernandez.

c) Geografia Històrica:

Dr. D. Eduard Pérez Agudo, Excm. Sr. D. Lluís Mariano Vidal, D. Manel de Ossuna, Comendador D. Juan Abargues de Sosten. Srs. Comunicants d'aquesta Secció:

D. Alfred Durand, D.ª Maria Baldó, D. Ramon Miquel i Planas, D. Antoni Rubió i Lluch, Rd. P. D. Joan Ortega S. J.

Segona: Secció Econòmica

a) Geografia de la Producció:

D. Josep de Zulueta, D. Josep Antoni Borralló, D. Manel Vilá.

b) Geografia del Comerç:

D. Enric Lanfranco i Casanovas, D. Lluís Riera i Soler, D. Ignasi Ribera i Rovira, D. Frederic Rahola, Dr. D. Jaume Algarra, Excm. Sr. D. Guillem Graell, D. Ferrán Boter, D. Amadeu Maurel, D. Josep M.ª Guillén i Gómez.

b) 1.er Transports terrestres:

D. Víctor Giol.

b) 2.ón Transports marítims:

D. Joan Garriga Masó, D. Francesc Carreras Candi, Iltre. Sr. D. Alexandre Bosch i Catari-neu, D. Simeó Muguierza, D. Ismael Gajardo Reyes.

c) Geografia de la emigració:

D. Ramon Bullón Fernandez.

Srs. Comunicants d'aquesta Secció:

Societat Econòmica de Amics del País, de las Palmas, Excm. Sr. D. Fermí Calbetón.

Tercera: Secció Colonial

a) Territoris de ocupació de l'Àfrica del Nord.

Dr. D. Francesc Miras Carrasco, D. Manel Ferrer, D. Josep Ribera.

b) Possessions de l'Àfrica Occidental:

D. Francesc López Canto, D. Guillem J. de Guillén Garcia, D. Carles Soujol, D. Emili Gómez Flores.

c) Colonies lliures:

D. Claudi Ametlla, Dr. D. Angel Pulido.

Srs. Comunicants d'aquesta Secció:

D. Alfred Durand, D. Eugeni Caputo, D. Antoni Sugué.

A més, en els últims dies s'han inscrit Congressistes les corporacions següents:

Associació Comercial de Porto, Cambra de Comerç de Sabadell, Institut General i Tècnic de Reus, Foment de la Indústria Suro-tapera de Palamós, Centre de Cultura Hispano-Americano de Madrid, Associació de Corredors del Comerç i de la Indústria de Barcelona, Círcol de la Unió Mercantil de idem, Col·legi del Sagrat Cor de Jesús de idem, Escola Superior de Comerç de Palma de Mallorca, Institut General i Tècnic de Teruel, Acadèmia Calasancia de Barcelona, Col·legi de Advocats de idem, Societat d'Estudis econòmics de idem, Gremi de Agents de Passatjes de idem, Institut Agrícola Català de idem, Real Acadèmia de Ciències i Arts de idem, Societat Normande de Géographie de Rouen, Cambra de Comerç de Jerez de la Frontera, Cambra de Comerç de Valencia, Real Acadèmia de la Historia de Madrid, Laboratori Biològic Marí de les Balears, Palma.

La Exposició de mapes antics i material valiosos d'ensenyança geogràfica, que amb motiu del Segon Congrés Espanyol de Geografia Colonial i Mercantil, se inaugurarà en els salons de la Cambra de Comerç i Navegació, el dia deu del corrent, promet ésser molt interessant, puix a més dels notables mapes ja mencionats en el Programa general de dit Congrés, han ofert enviar notables exemplars:

Depòsit de la Guerra: Varis planos topogràfics de les possessions espanyoles del Nord de l'Àfrica i de nostra zona de influència al Marroc.

Ateneu Barcelonés: Atlas Català del segle XIV.—Mapa de Dulcet i Atlas Minor de T. B. Solteri.

RR. PP. de la Companyia de Jesús: Varis Atlas i Mapes formats per les missions de Amèrica dels segles XVI a XVIII.

Excm. Sr. D. Fermí Calbetón: Donatiu d'una fotografia presa expresament per a aquesta Exposició, de un mapa del segle XI, fet en el Monastir de Ripoll i l'original del qual se guarda en la Biblioteca del Vaticà.

RR. PP. Caputxins: Dos portulants del segle XVII i varis Atlas del segle XVI.

D. Josep M.ª de Siscar: Els vuit llibres de les Narracions Geogràfiques de Claudi Ptolemeu, segle XVI.—Traducció del Testrum Orbis de Abraham Ortelio, segle XVI.—Atlas italià del segle XVII.

D. Antoni Torrents i Monner: Una reproducció de la carta de marejar de Joan de la Cosa.

Real Arxiu del Estat italià a Florencia: Reproduccions fotogràfiques de les cartes nàutiques i geogràfiques del Mediterrani i Mar Negre, de 1311, altra de Joe Bertràn de 1491, i altra de 1487.

A més hi ha anunciats altres notables envius. La citada Exposició estarà degudament vigilada de dia i de nit per soldats de marina i guardia urbana.

En aquests últims tres dies se han inscrit congressistes les corporacions i entitats següents: Escola Elemental de Comerç de Oviédo, Societat Languedociène de Geographie de Montpellier i un grupu notable de israelites de Mazagán (Marroc), baix els auspicis del Sr. Cònsul de Espanya en dita localitat.

Figuren en dit Congrés com congressistes protectors: l'Excm. Ajuntament Constitucional de Barcelona, la Excm. Diputació Provincial de Barcelona, Cambra de Comerç i Navegació, Foment del Treball Nacional, Societat Anònima «Els tranvies de Barcelona», Excm. Sr. Marquès d'Alélla, La Companyia Transatlàntica, Excm. Sr. Compte de Laverna, Successors de D. P. M. Calvet, Srs. Conde i Companyia, Srs. Vicens Ferrer i Companyia, Srs. Güell i Companyia, La Espanya Industrial, La Maquinista Terrestre i Marítima, D. Alexandre Lerroux, Srs. Morató i Sampera, Fills de Ramon A. Ramos de Barcelona i els Srs. Fills de Meir Cohen de Mazagán.

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

= EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES =

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÓNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central: Pelayo, 44, telèf. 1,113 • Economia. Veritat en els preus

Important:

La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS - 18-ent.º

VIUDA DE JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÀSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegramas i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpids i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per omnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

Obra nova

(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents

La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats

Preu: 50 cèntims

De venda en les llibrerías y quioscos

AGUA MINERO : MEDICINAL NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.—Como garantía de legitimidad, exigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del **Dr. Llorach**, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

— VENDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES —

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua Rubinat - Llorach